

PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
TOMASZ CHRÓSTNY

Warszawa, dnia 3 sierpnia 2020 r.

DOZIK-611-7/18/MF/KW

wersja jawna
(tajemnice przedsiębiorstwa i inne informacje prawnie chronione oznaczono [**])

DECYZJA nr DOZIK-9/2020

I. Na podstawie art. 23b ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **uznaje postanowienia wzorców umów stosowane przez Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie o treści:**

A) „Wystawienie na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy zaświadczenia o zapłaconych łącznych odsetkach od Kredytu/Pożyczki do Urzędu Skarbowego (jednorazowo) - 50 zł za każdy rok podatkowy”,

(pkt 2.18 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej; Kredyty mieszkaniowe, konsolidacyjne i pożyczki hipoteczne; obowiązuje od 15 listopada 2016 r.)

(pkt 1.23 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH, KONSOLIDACYJNYCH I POŻYCZEK HIPOTECZNYCH UDZIELANYCH OSOBOM FIZYCZNYM - nieprowadzącym działalności gospodarczej; obowiązuje od 22 lipca 2017 r.)

B) „Wystawienie na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy zaświadczenia/oświadczenia do udzielonego Kredytu/Pożyczki: wg stanu na dzień sporządzenia/na wskazany dzień i/lub za wskazany okres (opłata łączna pobierana jednorazowo za każdy dokument) - 150 zł za okres pierwszych 12 miesięcy + 50 zł za każde kolejne rozpoczęte 12 miesięcy”,

(pkt 2.20 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej; Kredyty mieszkaniowe, konsolidacyjne i pożyczki hipoteczne; obowiązuje od 15 listopada 2016 r.)

(pkt 1.25 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH, KONSOLIDACYJNYCH I POŻYCZEK HIPOTECZNYCH UDZIELANYCH OSOBOM FIZYCZNYM - nieprowadzącym działalności gospodarczej; obowiązuje od 22 lipca 2017 r.)

C) „Wystawienie na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy zaświadczenia o kosztach z tyt. braku ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego (jednorazowo) - 200 zł za okres pierwszych 12 miesięcy + 100 zł za każde kolejne rozpoczęte 12 miesięcy”,

(pkt 2.21 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej; Kredyty mieszkaniowe, konsolidacyjne i pożyczki hipoteczne; obowiązuje od 15 listopada 2016 r.)

(pkt 1.26 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH, KONSOLIDACYJNYCH I POŻYCZEK HIPOTECZNYCH UDZIELANYCH OSOBOM FIZYCZNYM - nieprowadzącym działalności gospodarczej; obowiązuje od 22 lipca 2017 r.)

D) „Sporządzenie na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy szczegółowej historii spłat Kredytu/Pożyczki lub wpłat na rachunek Kredytu/Pożyczki (np. z wyszczególnieniem kwoty kapitału i odsetek, ze wskazaniem dat spłaty dla rat Kredytu), jednorazowo - 200 zł za okres pierwszych 12 miesięcy + 100 zł za każde kolejne rozpoczęte 12 miesięcy”,

(pkt 2.23 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej; Kredyty mieszkaniowe, konsolidacyjne i pożyczki hipoteczne; obowiązuje od 15 listopada 2016 r.)

(pkt 1.28 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH, KONSOLIDACYJNYCH I POŻYCZEK HIPOTECZNYCH UDZIELANYCH OSOBOM FIZYCZNYM - nieprowadzącym działalności gospodarczej; obowiązuje od 22 lipca 2017 r.)

E) „Sporządzenie na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy szczegółowej historii spłat Kredytu/Pożyczki lub wpłat na rachunek Kredytu/Pożyczki (np. z wyszczególnieniem kwoty kapitału i odsetek, ze wskazaniem dat spłaty dla rat Kredytu itp.), jednorazowo - 50 zł za każde kolejne rozpoczęte 12 miesięcy”,

(pkt 1.18 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej; Kredyty, pożyczki - z wyłączeniem kredytu mieszkaniowego i konsolidacyjnego, pożyczki hipotecznej, kredytu mieszkaniowego z dotacją NFOŚiGW, kredytu mieszkaniowego z programem „Mieszkanie dla Młodych” oraz kredytu mieszkaniowego „Rodzina na Swoim”; obowiązuje od dnia 15 listopada 2016 r.),

za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, z późn. zm.), co stanowi naruszenie zakazu określonego w art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086),

i zakazuje ich wykorzystywania.

II. 1. Na podstawie art. 23b ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na **Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie** środek usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a ww. ustawy, w postaci poinformowania wszystkich konsumentów będących stronami umów, których integralną częścią są wzorce, których postanowienia zostały uznane za niedozwolone, i którzy wystąpili o wydanie zaświadczenia/oświadczenia/historii spłat,

o których mowa w postanowieniach wskazanych w pkt I.A-I.E niniejszej decyzji i z tytułu wydania takiego zaświadczenia/oświadczenia/historii spłat uiścili na rzecz Deutsche Bank Polska Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie opłatę określoną w ww. postanowieniach, o uznaniu ich za niedozwolone i skutkach z tego wynikających, w terminie nie później niż 3 (trzech) miesiące od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Przy czym informacja przekazywana konsumentom będzie:

- w warstwie wizualnej - sporządzona czcionką w rozmiarze co najmniej 11, kolorze czarnym i rodzaju Times New Roman,
- dostarczona konsumentom za pomocą listów poleconych,
- składała się z następującej treści:

„Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w decyzji nr DOZIK-9/2020 z dnia 3 sierpnia 2020 r. uznał za niedozwolone postanowienia wzorców umów stosowane przez Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie w obrocie z konsumentami i zakazał ich wykorzystywania. Są to postanowienia o treści (...) - *należy przytoczyć treść postanowień uznanych za niedozwolone.*

Prawomocna decyzja o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę, której integralną część stanowi wzorzec wskazany w decyzji. W związku z powyższym, postanowienia te nie wiążą Pani/Pana, czyli są bezskuteczne. Bezskuteczność ta powstaje z mocy prawa i nie jest konieczne stwierdzenie jej na drodze sądowej. Klauzulę uznaną za abuzywną należy zatem traktować tak, jakby w ogóle nie była zawarta w umowie.

Decyzja Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr DOZIK- 9/2020 dostępna jest pod adresem internetowym www.uokik.gov.pl. Decyzja jest prawomocna.

Podpis osoby uprawnionej do reprezentowania Deutsche Bank Polska Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie”.

2. Na podstawie art. 23b ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086), po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na **Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie** środek usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a ww. ustawy, w postaci złożenia oświadczenia w terminie nie później niż 1 (jednego) miesiąca od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji, utrzymywanego na stronie internetowej Deutsche Bank Polska Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie przez okres 4 (czterech) miesiące, o następującej treści:

„Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w decyzji nr DOZIK-9/2020 z dnia 3 sierpnia 2020 r. uznał za niedozwolone postanowienia wzorców umów stosowane przez Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie w obrocie z konsumentami i zakazał ich wykorzystywania. Są to postanowienia o treści (...) - *należy przytoczyć treść postanowień uznanych za niedozwolone.*

Prawomocna decyzja o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę, której integralną część stanowi wzorzec wskazany w decyzji. W związku z powyższym, postanowienia te nie wiążą wskazanych wyżej konsumentów. Bezskuteczność tych postanowień powstaje z mocy prawa i nie jest konieczne stwierdzenie jej na drodze sądowej. Klauzulę uznaną za abuzywną należy zatem traktować tak, jakby w ogóle nie była zawarta w umowie.

Decyzja Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr DOZIK-9/2020 dostępna jest pod adresem internetowym www.uokik.gov.pl. Decyzja jest prawomocna.”,

w następujący sposób:

[1] czarną czcionką (kod szesnastkowy RGB #000000) ARIAL na białym tle (kod szesnastkowy RGB #ffffff),

[2] tekst powyższego oświadczenia wyjustowany,

[3] w górnej części strony głównej domeny www.db.com/poland i na każdej innej stronie internetowej przedsiębiorcy zastępującej ww. stronę w przyszłości, z możliwością zamknięcia oświadczenia przez użytkownika poprzez kliknięcie krzyżyka w prawym górnym rogu ramki; oświadczenie ma być widoczne przez cały czas, gdy użytkownik jest na stronie (oświadczenie nie może przybrać formy np. rotacyjnego banera czy slajdera),

[4] czcionka powinna odpowiadać wielkości czcionki zwyczajowo używanej na ww. stronie internetowej, tekst umieszczony w ramce, o rozmiarze takim, aby była ona w całości wypełniona oświadczeniem, o którym mowa w niniejszym punkcie, z uwzględnieniem marginesu 2,5 cm z każdej strony,

[5] fragment: „*Decyzja Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nr DOZIK-9/2020*” będzie stanowić hipertączę prowadzące do strony internetowej: https://decyzje.uokik.gov.pl/bp/dec_prez.nsf.

III. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 3a w związku z art. 112 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086), Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na **Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie**, płatną na rzecz Funduszu Edukacji Finansowej, karę pieniężną w wysokości 4 913 850 zł (słownie: cztery miliony dziewięćset trzynaście tysięcy osiemset pięćdziesiąt złotych) z tytułu naruszenia zakazu, o jakim mowa w art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie określonym w pkt. I niniejszej decyzji.

IV. Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086) oraz na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 i 695) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów postanawia obciążyć **Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie** kosztami postępowania opisanego w pkt. I sentencji niniejszej decyzji w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w kwocie 97,80 zł (słownie: dziewięćdziesiąt siedem złotych osiemdziesiąt groszy) i zobowiązuje **Deutsche Bank Polska Spółkę Akcyjną z siedzibą w Warszawie** do zwrotu tych kosztów Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej jako „Prezes Urzędu”) przeprowadził postępowanie wyjaśniające (sygn. akt DDK-405-8/17/MF) w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku z podejmowaniem przez Deutsche Bank Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie (dalej także „Bank”, „przedsiębiorca”, „Strona”) działań związanych z pobieraniem opłat za czynności dotyczące sporządzania kopii dokumentacji/zaświadczeń, w tym historii spłat kredytu lub rat na rachunek kredytu, mogło

nastąpić naruszenie przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1076 i 1086, dalej jako „uokik”) uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w rozumieniu art. 23a uokik lub uzasadniające wszczęcie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów w rozumieniu art. 24 uokik.

Podstawę do wszczęcia postępowania stanowiły informacje otrzymane przez Prezesa Urzędu od konsumentów, będących stroną umów o kredyty hipoteczne „wyrażone w walucie obcej” o wygórowanych opłatach za czynności Banku związane ze sporządzeniem kopii dokumentacji/zaświadczeń.

W toku postępowania wyjaśniającego, Prezes Urzędu wystąpił do Banku o przekazanie informacji związanych z zamieszczaniem przez Bank we wzorcach umów postanowień, zgodnie z treścią których Bank zastrzega na swoją rzecz opłatę za sporządzenie kopii dokumentacji/zaświadczeń, a także o przekazanie obowiązującej w Banku procedury wydawania takich zaświadczeń oraz wskazanie daty, od której Bank zastrzega w stosowanych przez siebie wzorcach umów opłaty za wydanie ww. zaświadczeń.

Ponadto Prezes Urzędu zażądał przedłożenia wzorców umów, w których zamieszczone jest postanowienie, zgodnie z treścią którego Bank zastrzega opłatę za sporządzenie kopii dokumentacji/zaświadczeń, w tym historii spłat kredytu lub rat na rachunek kredytu, jak również przykładowych zanonimizowanych zaświadczeń, rzeczywiście wydanych przez Bank na żądanie konsumentów.

Dodatkowe informacje w przedmiotowej sprawie Prezes Urzędu uzyskał w ramach kierowanego do Deutsche Bank Polska Spółki Akcyjnej z siedzibą w Warszawie, na podstawie art. 49a uokik, wystąpienia w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów (sygn. DOIK-641-183/17/ŁW/MF).

Po dokonaniu analizy informacji oraz dokumentów uzyskanych w toku postępowania wyjaśniającego oraz wystąpienia na podstawie art. 49a uokik, Prezes Urzędu postanowieniem z dnia 3 sierpnia 2018 r. wszczął postępowanie (o sygn. DOZIK-611-7/18/MF) w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w związku ze stosowaniem przez Bank we wzorcach umów postanowień umownych o treści wskazanej w pkt I.A - I.E sentencji niniejszej decyzji, które to postanowienia mogą zostać uznane za niedozwolone postanowienia umowne, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2019 r. poz. 1145, z późn. zm., dalej jako „kc”).

Tym samym postanowieniem Prezes Urzędu zaliczył w poczet dowodów w przedmiotowym postępowaniu materiał dowodowy zebrany w trakcie postępowania wyjaśniającego o sygn. DDK-405-8/17/MF, jak również wystąpienia na podstawie art. 49a uokik (o sygn. DOIK-641-183/17/ŁW/MF).

Bank w piśmie z dnia 10 września 2018 r. nie zgodził się z przedstawionymi zarzutami i wniósł o umorzenie postępowania z uwagi na jego bezprzedmiotowość. Odnosząc się do zarzutów podniesionych w postanowieniu o wszczęciu postępowania Bank podniósł m.in., że:

(1) Prezes Urzędu w postanowieniu nie wskazuje na żaden przepis, poza art. 462 kc, z którego miałyby wynikać obowiązki Banku wydawania konsumentom zaświadczeń, jak również nie wskazuje zobowiązania, przy którego wykonaniu miałyby współdziałać Bank (stosownie do art. 354 § 2 kc);

(2) na Banku nie spoczywa obowiązek określenia wysokości opłat za wystawienie dokumentów w ten sposób, by wysokość ta „pozostawała w ścisłej relacji z kosztami ponoszonymi przez Bank” (w prawie polskim nie istnieje zakaz osiągania zysku z wykonania na rzecz konsumenta usługi polegającej na wystawieniu przedmiotowego dokumentu, w tym

przepis art. 110 Prawa bankowego nie zawiera żadnego ograniczenia wysokości opłat i prowizji);

(3) klient może obliczyć kurs zastosowany przy przewalutowaniu samodzielnie, nawet jeśli może się to wiązać z dość żmudną koniecznością dokonania wielu obliczeń (Bank nie ma prawnego obowiązku wyręczenia konsumenta w tym zakresie); w szczególności - w przypadku kredytów walutowych - przy spłacie tych kredytów z rachunku prowadzonego w złotych, na historii rachunku bieżącego widoczne są kwoty w złotych pobrane na spłatę (umożliwiające samodzielne obliczenie kursu zastosowanego do przewalutowania kwoty raty na złote). Nadto, jak wskazał Bank, historyczne kursy oraz wysokość spreadów są dostępne na stronie internetowej Banku;

(4) zaświadczenia wskazane w postanowieniu nie są w żadnym wypadku niezbędne do prowadzenia postępowań sądowych przeciwko Bankowi, w tym także do obliczenia wartości przedmiotu sporu; nadto, w sytuacji braku możliwości ustalenia wartości przedmiotu sporu w chwili wszczęcia postępowania sądowego, przewodniczący określa opłatę tymczasową (stosownie do art. 15 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych), zaś wysokość ostatecznej opłaty określa się w takim wypadku w orzeczeniu kończącym sprawę w pierwszej instancji, a sąd ma możliwość w takim postępowaniu zobowiązania Banku do przedłożenia określonych dokumentów, m. in. w celu ustalenia wartości przedmiotu sporu;

(5) wysokość przedmiotowych opłat albo odpowiada ponoszonym przez Bank kosztom albo jest od tych kosztów niższa (jak to ma miejsce w przypadku opłaty określonej w pkt I.A i I.E sentencji niniejszej decyzji), co powoduje, że konsumenci odnoszą w związku z opisaną polityką Banku istotne korzyści.

Kolejnymi pismami z dnia 18 stycznia 2019 r., 24 maja 2019 r., 24 października 2019 r., 29 listopada 2019 r. i 11 marca 2020 r. Prezes Urzędu wezwał Bank m.in. do wskazania okresu, w jakim wykorzystywano postanowienia umowne o treści wskazanej w pkt I.A - I.E sentencji niniejszej decyzji, udzielenia informacji o liczbie kredytobiorców korzystających z oferty w zakresie „Tabel Promocyjnych” oraz sposobie informowania tych kredytobiorców o wysokości kursu wymiany walut, a także o łącznej kwocie pobranych opłat za zaświadczenia, o których mowa w pkt I.A - I.E sentencji decyzji oraz dodatkowej informacji, w jaki sposób dokonany podział Banku wpłynął na sposób i zakres otrzymywanych przez kredytobiorców informacji o kredycie.

Bank ustosunkowywał się do powyższych kwestii w pismach z dnia 8 lutego 2019 r., 15 lutego 2019 r., 12 czerwca 2019 r., 26 czerwca 2019 r., 13 listopada 2019 r., 27 listopada 2019 r., 16 grudnia 2019 r. oraz 10 czerwca 2020 r. W szczególności w ww. pismach Bank poinformował, że od dnia 7 października 2019 r. dokonał zmiany stosowanych tabel prowizji i opłat, w szczególności w zakresie opłat, o których mowa w pkt I.A - I.E. sentencji niniejszej decyzji, przy czym zmiany te były wynikiem wewnętrznej reorganizacji Banku, do której doszło w związku z przeniesieniem wydzielonej części Banku do Santander Bank Polska S.A. Bank podtrzymał także dotychczasowe stanowisko, zgodnie z którym brak jest podstawy prawnej dla formułowania obowiązku ustalenia wysokości opłat za wystawienie zaświadczenia/oświadczenia na poziomie nieprzekraczającym kosztu wystawienia danego dokumentu przez Bank. Tym niemniej Bank wskazał także, że kwestionowane przez Prezesa Urzędu w prowadzonym postępowaniu postanowienia dotyczą opłat, których wysokość skalkulowana została w oparciu o koszty, jakie Bank ponosi (lub ponosił) w związku z przygotowaniem przedmiotowych dokumentów, przedkładając tabelę kosztów związanych z przygotowaniem poszczególnych dokumentów, o których mowa w pkt I.A - I.E sentencji niniejszej decyzji, ponownie wskazując, że wszystkie opłaty pobierane przez Bank, dotyczące wydawania zaświadczeń i oświadczeń są uzasadnione i nie przekraczają wysokości kosztów ponoszonych przez Bank w ramach przygotowywania danego dokumentu, w związku

z czym nieuzasadnione jest zarzucanie Bankowi, że ww. postanowienia stanowią niedozwolone postanowienia umowne.

Bank poinformował także, że z uwagi na przyjęte rozwiązania technologiczne funkcjonujące w Banku, każde z wydawanych zaświadczeń/oświadczeń przygotowywane jest w dużej mierze manualnie - z tego względu, zdaniem Banku, wysokość opłat za przygotowanie określonych dokumentów uzależniona jest od okresu, jaki obejmować ma dany dokument (nakład pracy na przygotowanie danego dokumentu jest bowiem ściśle związany z ilością danych przetworzonych na jego potrzeby - im dłuższy jest okres, który ma obejmować dany dokument, tym więcej danych musi zostać opracowanych w celu jego przygotowania). W ocenie Banku nie jest zatem zasadne kwestionowanie przyjętej metody, polegającej na powiązaniu wysokości należnej opłaty z okresem, jakiego dany dokument ma dotyczyć.

Postanowieniem z dnia 11 marca 2020 r. Prezes Urzędu zaliczył dodatkowo w poczet dowodów w przedmiotowym postępowaniu wybrane zawiadomienia/skargi kierowane przez konsumentów (i ich pełnomocników) do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dotyczące pobierania od klientów Banku opłat za wydanie dokumentacji dotyczącej zaciągniętego kredytu (w szczególności zaświadczenia dotyczącego historii spłaty kredytu hipotecznego) w rażąco wygórowanej wysokości.

Zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 10 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 256 i 695, dalej jako „kpa”), Bank został również poinformowany o możliwości wypowiedzenia się przed wydaniem decyzji co do zebranych dowodów i materiałów. Prezes Urzędu pismem z dnia 10 lipca 2020 r. zawiadomił Bank o zakończeniu zbierania materiału dowodowego w niniejszym postępowaniu oraz o możliwości zapoznania się z materiałem zgromadzonym w aktach sprawy. Strona nie skorzystała z przysługującego jej uprawnienia.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje

Deutsche Bank Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie jest przedsiębiorcą wpisanym do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie XII Wydział Gospodarczy pod numerem 22493. Przedmiotem działalności Banku jest m.in. pozostałe pośrednictwo pieniężne oraz pozostała finansowa działalność usługowa.

(dowód: informacja odpowiadająca odpisowi aktualnemu z Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego)

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej Bank udzielał kredytów i pożyczek, w tym kredytów i pożyczek hipotecznych, m. in. denominowanych do walut obcych (również do CHF).

(dowód: pismo Banku z dnia 27 sierpnia 2018 r., karta 244-248)

Kredyt mieszkaniowy wprowadzony został do oferty Banku od dnia 6 lipca 2001 r.

(dowód: pismo Banku z dnia 21 sierpnia 2017 r., karta 5)

Od dnia 1 sierpnia 2010 r. Bank wprowadził mechanizm naliczania opłaty za wystawienie zaświadczeń związanych z udzielonym kredytem hipotecznym, w tym denominowanym do walut obcych, zgodnie z którym wysokość opłaty rośnie wraz z długością okresu (kolejny rok podatkowy/każde kolejne 12 miesięcy) za jaki wnioskowane jest przez kredytobiorcę zaświadczenie.

(dowód: pismo Banku z dnia 21 sierpnia 2017 r., karta 57-59)

We wzorcach umów zawieranych z konsumentami (tj. w tabelach prowizji i opłat stanowiących integralną część umowy kredytowej) wykorzystywane były przez Bank postanowienia umowne o następującej treści:

A. „Wystawienie na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy zaświadczenia o zapłaconych łącznych odsetkach od Kredytu/Pożyczki do Urzędu Skarbowego (jednorazowo) - 50 zł za każdy rok podatkowy”.

- pkt 2.18 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej; Kredyty mieszkaniowe, konsolidacyjne i pożyczki hipoteczne; obowiązuje od 15 listopada 2016 r.,

- pkt 1.23 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH, KONSOLIDACYJNYCH I POŻYCZEK HIPOTECZNYCH UDZIELANYCH OSOBOM FIZYCZNYM - nieprowadzącym działalności gospodarczej; obowiązuje od 22 lipca 2017 r.,

B. „Wystawienie na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy zaświadczenia/oświadczenia do udzielonego Kredytu/Pożyczki: wg stanu na dzień sporządzenia/na wskazany dzień i/lub za wskazany okres (opłata łączna pobierana jednorazowo za każdy dokument) - 150 zł za okres pierwszych 12 miesięcy + 50zł za każde kolejne rozpoczęte 12 miesięcy”.

- pkt 2.20 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej; Kredyty mieszkaniowe, konsolidacyjne i pożyczki hipoteczne; obowiązuje od 15 listopada 2016 r.,

- pkt 1.25 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH, KONSOLIDACYJNYCH I POŻYCZEK HIPOTECZNYCH UDZIELANYCH OSOBOM FIZYCZNYM - nieprowadzącym działalności gospodarczej; obowiązuje od 22 lipca 2017 r.

C. „Wystawienie na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy zaświadczenia o kosztach z tyt. braku ustanowienia zabezpieczenia hipotecznego (jednorazowo) - 200 zł za okres pierwszych 12 miesięcy + 100 zł za każde kolejne rozpoczęte 12 miesięcy”.

- pkt 2.21 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej; Kredyty mieszkaniowe, konsolidacyjne i pożyczki hipoteczne; obowiązuje od 15 listopada 2016 r.,

- pkt 1.26 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH, KONSOLIDACYJNYCH I POŻYCZEK HIPOTECZNYCH UDZIELANYCH OSOBOM FIZYCZNYM - nieprowadzącym działalności gospodarczej; obowiązuje od 22 lipca 2017 r.

D. „Sporządzenie na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy szczegółowej historii spłat Kredytu/Pożyczki lub wpłat na rachunek Kredytu/Pożyczki (np. z wyszczególnieniem kwoty kapitału i odsetek, ze wskazaniem dat spłaty dla rat Kredytu), jednorazowo - 200 zł za okres pierwszych 12 miesięcy + 100 zł za każde kolejne rozpoczęte 12 miesięcy”.

- pkt 2.23 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej; Kredyty mieszkaniowe, konsolidacyjne i pożyczki hipoteczne; obowiązuje od 15 listopada 2016 r.,

- pkt 1.28 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH, KONSOLIDACYJNYCH

I POŻYCZEK HIPOTECZNYCH UDZIELANYCH OSOBOM FIZYCZNYM - nieprowadzącym działalności gospodarczej; obowiązuje od 22 lipca 2017 r.

E. „Sporządzenie na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy szczegółowej historii spłat Kredytu/Pożyczki lub wpłat na rachunek Kredytu/Pożyczki (np. z wyszczególnieniem kwoty kapitału i odsetek, ze wskazaniem dat spłaty dla rat Kredytu itp.), jednorazowo - 50 zł za każde kolejne rozpoczęcie 12 miesięcy”.

- pkt 1.18 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej; Kredyty, pożyczki - z wyłączeniem kredytu mieszkaniowego i konsolidacyjnego, pożyczki hipotecznej, kredytu mieszkaniowego z dotacją NFOŚiGW, kredytu mieszkaniowego z programem „Mieszkanie dla Młodych” oraz kredytu mieszkaniowego „Rodzina na Swoim”; obowiązuje od dnia 15 listopada 2016 r.

(dowód: pismo Banku z dnia 21 sierpnia 2017 r., karta 54-59, pismo Banku z dnia 14 marca 2018 r., karta 187-188 oraz wzorce umów przekazane przez Bank przy tym piśmie na płycie CD)

Tabela prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej; Kredyty mieszkaniowe, konsolidacyjne i pożyczki hipoteczne, obowiązująca od 15 listopada 2016 r. znajdowała zastosowanie do produktów hipotecznych udzielonych przed dniem 22 lipca 2017 r. (w tym udzielonych w CHF), natomiast Tabela prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH, KONSOLIDACYJNYCH I POŻYCZEK HIPOTECZNYCH UDZIELANYCH OSOBOM FIZYCZNYM - nieprowadzącym działalności gospodarczej; obowiązująca od 22 lipca 2017 r. miała zastosowanie do umów zawieranych od dnia 22 lipca 2017 r. (przy czym w obu przypadkach wysokość stawek opłat za zaświadczenia była taka sama). Natomiast opłaty dotyczące pozostałych kredytów i pożyczek (produktów niehipotecznych) uregulowane były w Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej; Kredyty, pożyczki - z wyłączeniem kredytu mieszkaniowego i konsolidacyjnego, pożyczki hipotecznej, kredytu mieszkaniowego z dotacją NFOŚiGW, kredytu mieszkaniowego z programem „Mieszkanie dla Młodych” oraz kredytu mieszkaniowego „Rodzina na Swoim”, obowiązującej od 15 listopada 2016 r.

(dowód: pismo Banku z dnia 23 stycznia 2018 r., karta 166)

Wskazana powyżej Tabela prowizji i opłat obowiązująca od 15 listopada 2016 r. zastąpiona została następnie Tabelą prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej, obowiązującą od dnia 8 sierpnia 2018 r.

(dowód: wspólne wyjaśnienia Banku oraz Santander Bank Polska S.A. z dnia 21 grudnia 2018 r., karta 282-283, pismo Banku z dnia 16 grudnia 2019 r. i załączony do niego wzorzec, karta 737-754)

W dniu 9 listopada 2018 r. został dokonany w trybie art. 529 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 505, z późn. zm.) podział Banku, polegający na przeniesieniu zorganizowanej części przedsiębiorstwa tego Banku na Santander Bank Polska S.A. z siedzibą w Warszawie. Część przedsiębiorstwa Banku dzielonego przenoszona na bank przejmujący objęła m.in. aktywa i pasywa związane z bankowością detaliczną, bankowością biznesową oraz bankowością prywatną Deutsche Bank Polska S.A., z wyłączeniem „działalności w zakresie udzielania detalicznych kredytów i pożyczek hipotecznych w jakiegokolwiek walucie innej niż PLN”, która pozostała w Banku. W wyniku dokonanego podziału w Banku przestały obowiązywać tabele opłat i prowizji

stosowane w odniesieniu do produktów niehipotecznych, jak również kredytów i pożyczek hipotecznych udzielonych w PLN, podlegających przeniesieniu do Santander Bank Polska S.A. Zmiana ta nie dotyczyła jednak opłat i prowizji pobieranych przez Bank w związku z umowami kredytów i pożyczek zabezpieczonych hipotecznie, udzielonych w walutach innych niż PLN (w tym również udzielonych pierwotnie w obcej walucie i następnie przewalutowanych na PLN), jak również kredytów i pożyczek w złotych posiadających wspólne zabezpieczenie z pożyczkami lub kredytami zabezpieczonymi hipotecznie udzielonymi w walucie innej niż złoty, które pozostały w Banku.

(dowód: pismo - wyjaśnienia Banku oraz Santander Bank Polska S.A. z dnia 21 grudnia 2018 r., karta 281-284)

Postanowienia wymienione w pkt I.A - I.D postanowienia o wszczęciu postępowania z dnia 3 sierpnia 2018 r., jak również sentencji niniejszej decyzji, wykorzystywane były przez Bank do dnia 6 października 2019 r. Od dnia 7 października 2019 r. wprowadzone zostały zmiany do Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej oraz do Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA KREDYTÓW MIESZKANIOWYCH, KONSOLIDACYJNYCH I POŻYCZEK HIPOTECZNYCH UDZIELANYCH OSOBOM FIZYCZNYM - nieprowadzącym działalności gospodarczej. Zmiany te polegały na:

1/ dokonaniu obniżenia opłaty oraz wprowadzeniu maksymalnej wysokości opłat uzależnionych od okresu, jaki obejmować ma wnioskowany dokument (przyjęty został maksymalnie 10-letni okres do celów kalkulacji opłaty):

a) W miejsce postanowienia określonego w pkt I.A wprowadzone zostały postanowienia (oznaczone numeracją - odpowiednio - 2.18 i 2.22) o treści:

„Wystawienie na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy zaświadczenia o zapłaconych łącznych odsetkach od Kredytu/Pożyczki (w tym do Urzędu Skarbowego), jednorazowo - 50 zł za każdy rok podatkowy max 500 zł”;

b) W miejsce postanowienia określonego w pkt I.D wprowadzone zostały postanowienia (oznaczone numeracją - odpowiednio - 2.21 i 1.26) o treści:

„Sporządzenie na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy szczegółowej historii spłat Kredytu/Pożyczki obejmującej na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy także historię zmian oprocentowania lub wpłat na rachunek Kredytu/Pożyczki, jednorazowo - 170 zł za okres pierwszych 12 miesięcy + 45 zł za każde kolejne rozpoczęte 12 miesięcy max 575 zł”;

2/zmiany formuły wydawania niektórych zaświadczeń (wprowadzenie odrębnych typów zaświadczeń):

W miejsce postanowienia określonego w pkt I.B wprowadzone zostały postanowienia (oznaczone numeracją - odpowiednio - 2.19 i 1.24) o treści:

„Wystawienie na wniosek Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy zaświadczenia/oświadczenia do udzielonego Kredytu/Pożyczki wg stanu na dzień sporządzenia/na wskazany dzień:

- zaświadczenie o stanie zadłużenia,
- zaświadczenie o wypłatach transz,
- zaświadczenie o niezaleganiu z płatnościami,
- zaświadczenie potwierdzające spłatę,
- oświadczenie o braku podstawienia wierzycelności hipotecznej,

- zaświadczenie o koszcie opłaty z tytułu Niskiego Wkładu Własnego,
 - zaświadczenie o kwocie do spłaty celem częściowego zwolnienia zabezpieczeń
- Stawka :110 zł (opłata łączna pobierana jednorazowo, za każdy dokument);

3/ usunięta została opłata określona w pkt I.C ww. postanowienia.

Postanowienie wymienione w pkt I.E ww. postanowienia o wszczęciu postępowania oraz sentencji niniejszej decyzji wykorzystywane było przez Bank w okresie do dnia 8 listopada 2018 r. Natomiast od dnia 9 listopada 2018 r. (tj. od daty podziału Banku) do dnia 6 października 2019 r. wykorzystywane było postanowienie pkt 1.12 Tabeli prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - DLA OSÓB FIZYCZNYCH - nieprowadzących działalności gospodarczej, o treści: „Sporządzenie na wniosek Pożyczkobiorcy szczegółowej historii spłat pożyczki lub wpłat na rachunek pożyczki (np. z wyszczególnieniem kwoty kapitału i odsetek, ze wskazaniem dat spłaty dla rat pożyczki itp.), jednorazowo - 50 zł za każde rozpoczęte 12 miesięcy”. Od dnia 7 października 2019 r. postanowienie to - w wyniku wprowadzonej przez Bank zmiany otrzymało brzmienie: „1.13. Sporządzenie na wniosek Pożyczkobiorcy szczegółowej historii spłat pożyczki obejmującej na wniosek Pożyczkobiorcy także historię zmian oprocentowania lub historii wpłat na rachunek pożyczki, jednorazowo - 20 zł za każde rozpoczęte 12 miesięcy max 200 zł”.

Bank poinformował, że powyższe zmiany mogły zostać wprowadzone na skutek uproszczenia struktury korporacyjnej Banku (po dokonanych w listopadzie 2018 r. podziale Banku), jak również wewnętrznych procesów zmierzających m.in. do przygotowania i udostępnienia klientom żądanych przez nich dokumentów (zaświadczeń/oświadczeń). W ramach zmienionego modelu działania Banku wprowadzony został m.in. bezodpłatowy proces obsługi klientów, obejmujący w szczególności przyjmowanie wniosków o wydanie przez Bank zaświadczeń/oświadczeń poprzez formularz na stronie internetowej Banku - w rezultacie doszło do obniżenia po stronie Banku kosztów, jakie wiążą się z realizacją ww. czynności. Tym niemniej w dalszym ciągu, z uwagi na przyjęte rozwiązania technologiczne funkcjonujące w Banku, każde z wydawanych zaświadczeń lub oświadczeń, przygotowywane jest w dużej mierze manualnie.

(dowód - pismo Banku z dnia 8 lutego 2019 r., karta 645-648 oraz pismo Banku z dnia 13 listopada 2019 r. oraz załączone do niego wzorce umów, karta 672-689)

Już wcześniej Bank informował,

[***].

(dowód: pismo Banku z dnia 21 sierpnia 2017 r., karta 9-10)

W odniesieniu do zakresu czynności wykonywanych przez Bank w ramach procesu sporządzania poszczególnych rodzajów zaświadczeń/oświadczeń czy historii spłat kredytu, schemat czynności np. w przypadku „sporządzenia na wniosek kredytobiorcy/pożyczkobiorcy

szczegółowej historii spłat kredytu/pożyczki lub wpłat na rachunek kredytu/pożyczki”, co do zasady, był następujący:

[***]

(dowód: pismo Banku z dnia 21 sierpnia 2017 r., karta 6-9)

W odniesieniu do zakresu szczegółowych informacji przekazywanych konsumentowi w ramach wydawanych przez Bank zaświadczeń/oświadczeń czy historii spłat kredytu,

w odniesieniu np. do zaświadczenia zawierającego „historię spłat rachunku kredytu/pożyczki”, Prezes Urzędu ustalił, że są to następujące dane:

- dane adresowe Kredytobiorcy/Pożyczkobiorcy wnoszącego o wystawienie zaświadczenia,
- dane adresowe jednostki wydającej/wystawiającej dokument,
- data wystawienia zaświadczenia,
- dane Kredytobiorcy(ów)/Pożyczkobiorcy(ów) tj. imię i nazwisko, PESEL, a jeśli brak PESEL numer dokumentu tożsamości,
- numer umowy kredytu/pożyczki,
- łączna kwota zapłaconych odsetek umownych za wskazany okres,
- łączna kwota zapłaconych odsetek karnych za wskazany okres,
- łączna kwota zapłaconego kapitału za wskazany okres,
- kwoty zapłaconych prowizji/opłat,
- szczegółowe rozliczenie (tabela) zawierające informację o spłaconych składnikach zadłużenia tj. data spłaty, kurs spłaty, kwota odsetek/odsetek karnych/kapitału w walucie i w PLN, kwota wpływu, kwota nadpłaty pozostającej po spłacie, podsumowanie,
- informacja o powstaniu/braku opóźnień w spłacie kredytu/pożyczki, ze wskazaniem ilości dni opóźnienia,
- informacja o opłacie za wystawienie zaświadczenia,
- dane kontaktowe Banku.

(dowód: pismo Banku z dnia 14 marca 2018 r., karta 188-200)

Dodatkowo, w toku postępowania wyjaśniającego Prezes Urzędu ustalił, że klientowi posiadającemu produkty hipoteczne Bank przekazuje dwa rodzaje dokumentów: (1) powiadomienia kwartalne - generowane raz na kwartał, przekazywane standardowo każdemu klientowi, (2) wyciągi miesięczne - generowane na życzenie klienta (bez dodatkowej opłaty). Dokumenty te nie zawierają jednak danych historycznych, a odnoszą się jedynie do danego okresu.

(dowód: pismo Banku z dnia 21 sierpnia 2017 r., karta 10)

Każdy kredytobiorca może także otrzymać - bez dodatkowych opłat - wyciąg z historii rachunku kredytu (pożyczki). Wyciąg ten sporządzony jest jednak wyłącznie w walucie kredytu (pożyczki).

Zgodnie z wyjaśnieniami Banku, ponieważ Bank umożliwia klientom uzyskanie zaświadczeń lub oświadczeń w formie adresowanej do ich potrzeb - w związku z tym kredytobiorca mógł również indywidualnie wnioskować o wydanie dokumentu zawierającego, w zależności od jego potrzeb, inne informacje niż te zawarte w darmowym wyciągu z rachunku kredytu (właśnie tego rodzaju sytuacji miały, zdaniem Banku, dotyczyć kwestionowane w prowadzonym przez Prezesa Urzędu postępowaniu postanowienia i przewidziane w nich opłaty).

(dowód: pismo Banku z dnia 13 listopada 2019 r., karta 674-675)

Kredytobiorcy kredytów hipotecznych, którzy posiadają dostęp do systemu bankowości elektronicznej ([***] % spośród nich nie zawarł stosownej umowy w tym zakresie), mają za jego pośrednictwem dostęp do następujących danych: (1) rodzaj kredytu, (2) waluta kredytu, (3) numer rachunku kredytowego, (4) przyznana kwota kredytu, (5) wysokość

kapitału wymagalnego i niewymagalnego, (6) termin oraz wysokość najbliższej raty, (7) harmonogram spłat kredytu, (8) wysokość zaległości/nadpłaty na kredycie, (9) aktualna wysokość oprocentowania, (10) data uruchomienia oraz planowana data zakończenia kredytu, (11) posiadacze kredytu.

System bankowości elektronicznej nie posiada natomiast funkcjonalności generowania wydruków, a informacje, które w ten sposób konsument może pozyskać w ramach systemu bankowości elektronicznej dotyczą stanu bieżącego, z wyjątkiem harmonogramu spłat, który dostępny jest za okres od zawarcia umowy do planowanej daty zamknięcia kredytu.

Klienci dokonujący spłaty kredytu za pośrednictwem rachunku bieżącego mieli przed podziałem Banku dostęp do historii operacji, w tym spłat kredytu poprzez system „db easyNET” (przez okres nie krótszy niż 24 miesiące wstecz), natomiast klientom niekorzystającym z bankowości elektronicznej historia operacji przekazywana była w formie wyciągów papierowych z rachunku bieżącego - o ile klient nie zrezygnował z ich otrzymywania. Po dokonanych w listopadzie 2018 r. podziale Banku udostępniony został klientom nowy internetowy dostęp do kredytu („db hipoNET”), zapewniający dostęp do danych tożsamy do tych, które zawierał system „db easyNet”.

W przypadku kredytów odnoszących się do walut obcych przy spłacie tych kredytów z rachunku prowadzonego w złotych, na historii rachunku bieżącego widoczne były kwoty w złotych pobrane na spłatę. Historia rachunku nie zawierała zatem takich danych jak np. kurs waluty czy wysokość raty wyrażonej w walucie obcej. Po dokonanych w listopadzie 2018 r. podziale Banku rachunki bieżące (również te, z których następowały spłaty kredytów na mocy posiadanego przez Bank pełnomocnictwa) wraz z historycznymi danymi o transakcjach zostały przeniesione do Santander Bank Polska S.A.

(dowód: pismo Banku z dnia 21 sierpnia 2017 r., karta 10-12 oraz pismo Banku z dnia 12 czerwca 2019 r., karta 660-662)

Nadto, w toku postępowania Prezes Urzędu ustalił, że w latach 2008-2014 (w różnych odstępach czasu) Bank przeprowadzał skierowane do kredytobiorców kampanie promocyjne związane ze stosowaniem kursu walut obcych (tj. „SuperFrank”, „Superspread”), które polegały na złożeniu wybranej grupie klientów oferty obniżenia kursu sprzedaży waluty obcej (względem kursu wskazanego w Tabeli Kursów) w zamian za spełnienie określonych warunków. W odniesieniu do tych klientów stosowano tzw. „Tabele Promocyjne”, które w trakcie dnia mogły ulegać zmianom (w zależności od sytuacji na rynku walutowym), i które nie były nigdzie publikowane. Z promocji skorzystało łącznie [***] klientów, czyli niespełna [***] wszystkich kredytobiorców kredytów hipotecznych w CHF udzielonych przez Bank (aktywnych w czasie zawierania porozumień promocyjnych). Kredytobiorcy ci mogli uzyskać informację o bieżących, jak i historycznych wartościach kursu waluty u doradcy w oddziale lub za pośrednictwem infolinii (a po podziale Banku - telefonicznie, za pomocą Wirtualnego Oddziału). Zdaniem Banku, kredytobiorca miał również możliwość samodzielnego obliczenia wartości kursu na potrzeby spłaty kredytu na podstawie wzoru zawartego w treści porozumienia bądź na podstawie informacji w systemie bankowości elektronicznej poprzez porównanie kwoty raty w walucie i kwoty obciążenia rachunku bieżącego w PLN (po podziale Banku przeniesionego do Santander Bank Polska S.A.)

(dowód - pismo Banku z dnia 27 sierpnia 2018 r., karty 244-248 oraz pismo Banku z dnia 15 lutego 2019 r., karty 649-651)

Biorąc pod uwagę wydane przez Bank zaświadczenia o historii spłaty (uzyskane przez Prezesa Urzędu w toku wystąpienia w sprawach z zakresu ochrony konkurencji i konsumentów, kierowanego do Banku na podstawie art. 49a uokik), wśród przykładowych wysokości opłat, jakie pobrane zostały przez Bank, wymieniono następujące kwoty:

- 1 100 zł za historię spłat i oprocentowania kredytu w okresie od 30.01.2008 r. do 10.10.2017 r.,
- 1 100 zł za historię spłat i oprocentowania kredytu w okresie od 15.01.2008 r. do 27.12.2017 r.

(dowód: pismo Banku z dnia 14 marca 2018 r., karta 200-202)

Natomiast w skierowanych do Prezesa Urzędu zawiadomieniach i skargach konsumentów wskazywali na konieczność uiszczenia na rzecz Banku opłat z tytułu wydawanych przez Bank zaświadczeń dotyczących kredytu hipotecznego w następującej wysokości:

- 1 950 zł za wydanie w lutym 2018 r. historii spłaty kredytu i zaświadczenie o wypłacie transz oraz o wysokości oprocentowania do kredytu hipotecznego.
- 1 400 zł za wydanie historii spłat kredytu za okres od 20.10.2006 r. do 26.11.2018 r.,
- 1 250 zł za wydanie w maju 2018 r. dwóch zaświadczeń (w tym historię spłaty kredytu) do kredytu hipotecznego;

(dowód: skargi z dnia 21 maja 2018 r., 7 stycznia 2019 r., oraz z dnia 30 sierpnia 2019 r., karta 885-909)

Zgodnie z przekazaną przez Bank informacją, w okresie od 17 kwietnia 2016 r. do 24 maja 2019 r. za zaświadczenia/oświadczenia/historię spłaty kredytu i pożyczki, o których mowa w pkt I.A - I.E sentencji niniejszej decyzji, Bank pobrał łącznie [***] zł (z czego [***] zł z tytułu opłat o jednostkowej wartości min. [***] zł - liczba takich opłat wyniosła [***]). Natomiast w okresie od 25 maja 2019 r. do dnia 6 października 2019 r. Bank pobrał łącznie z tego tytułu [***] zł (z czego [***] zł z tytułu opłat o jednostkowej wartości min. [***] zł - opłat takich było w tym okresie [***], przy czym Bank przyznał, że odnotował zwiększony wolumen wniosków w tym zakresie, co przekłada się również na liczbę pozwów składanych do Banku).

(dowód - pismo Banku z dnia 26 czerwca 2019 r., karty 664-665 oraz pismo Banku z dnia 10 czerwca 2020 r., karty 910-911)

Prezes Urzędu zważył, co następuje

Naruszenie interesu publicznego

Stosownie do przepisu art. 1 ust. 1 uokik, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana w ramach działań Prezesa Urzędu prowadzona jest w interesie publicznym. Naruszenie interesu publicznego stanowi zatem podstawę do rozstrzygnięcia przez Prezesa Urzędu sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Interes publiczny dotyczy ogółu, nieokreślonej z góry liczby osób. Jego naruszenie zachodzi głównie wtedy, gdy działaniem danego przedsiębiorcy zagrożony jest interes ogólnospołeczny lub jakiś szerszy krąg uczestników. Należy przy tym pamiętać o tym, że suma indywidualnych interesów konsumentów nie stanowi o istnieniu interesu publicznego.

W ocenie Prezesa Urzędu, rozpatrywana sprawa ma charakter publiczny, gdyż wiąże się z ochroną praw potencjalnie nieograniczonej liczby konsumentów, którzy mogli być narażeni na stosowanie przez Bank we wzorcach umów niedozwolonych postanowień umownych. Działania Banku nie dotyczą interesów poszczególnych osób, których sprawy miałyby charakter jednostkowy, indywidualny i niedający się porównać z innymi, ale kręgu konsumentów, którzy mogli zawrzeć umowę, której integralną część stanowi wzorzec umowy, w którym zamieszczone zostały niedozwolone postanowienia umowne.

Należy jednocześnie podkreślić, że przepisy art. 385¹ kc i art. 385² kc, które stanowią materialną podstawę do ingerencji Prezesa Urzędu w niniejszej sprawie, stanowią implementację Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich¹ (dalej także „Dyrektywa”, „Dyrektywa 93/13”). Interpretacji przytoczonych przepisów kodeksu cywilnego należy zatem dokonywać w odniesieniu do uregulowań zawartych we wskazanej Dyrektywie. Zgodnie z postanowieniami Dyrektywy, obowiązkiem Państw Członkowskich jest zapewnienie, aby umowy zawierane z konsumentami nie zawierały nieuczciwych warunków². Należy zatem mieć na uwadze, że interes publiczny w niniejszej sprawie wyraża się także *per se* w konieczności zapewnienia i zagwarantowania, by we wzorcach umów stosowanych w relacjach z konsumentami nie były stosowane niedozwolone postanowienia umowne. Jak zauważył Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 października 2012 r., celem kontroli abstrakcyjnej jest ochrona interesu publicznego w postaci zbiorowego interesu konsumentów³.

Z uwagi na to, że w niniejszej sprawie ma miejsce naruszenie przez Bank interesu publicznego, możliwe jest poddanie kwestionowanych działań Banku ocenie w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ocena zachowania Banku w aspekcie naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych (naruszenie art. 23a uokik)

Zgodnie z przepisem art. 23a uokik, zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 kc. Natomiast w świetle przepisu art. 385¹ § 1 kc, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Art. 385¹ § 1 zd. 1 kc stanowi przy tym implementację art. 3 ust. 1 Dyrektywy 93/13, zgodnie z którym warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta.

A zatem, dla stwierdzenia stosowania przez przedsiębiorcę we wzorcach umów zawieranych z konsumentami⁴ niedozwolonych postanowień umownych niezbędne jest wykazanie kumulatywnego spełnienia poniższych przesłanek:

- kwestionowane działanie jest działaniem przedsiębiorcy,
- postanowienia stosowane przez przedsiębiorcę we wzorcach umów nie są indywidualnie uzgodnione,

¹ Dz.U.U.E.L.1993.95.29

² Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, preambuła

³ Tak: Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 października 2012 r. (sygn. akt I CZ 135/12), tak też: uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. akt III CZP 17/15 - „Postępowanie w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone służy ochronie zbiorowego interesu konsumentów jako elementu interesu publicznego”

⁴ Konsumentem w rozumieniu ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest osoba fizyczna dokonująca z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową (art. 22¹ kc w związku z art. 4 pkt 12 uokik).

- postanowienia nie określają głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia, chyba że nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny,
- postanowienia stosowane we wzorcach umów przez przedsiębiorcę kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami,
- postanowienia stosowane we wzorcach umów przez przedsiębiorcę kształtują prawa i obowiązki konsumenta rażąco naruszając jego interesy.

Kompetencja do uznania danego postanowienia za abuzywne należy obecnie (od dnia 17 kwietnia 2016 r.) do Prezesa Urzędu⁵, który wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a uokik. W decyzji Prezes Urzędu przytacza treść postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolone. Decyzja ta, po uprawomocnieniu, zgodnie z art. 23d uokik ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z przepisem art. 4 pkt 1 uokik, przez przedsiębiorcę rozumie się m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2019 r. poz. 1292, z późn. zm.). Jednocześnie art. 4 ust. 1 ww. ustawy stanowi, że przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Natomiast stosownie do przepisu art. 3 Prawa przedsiębiorców, działalnością gospodarczą jest zorganizowana działalność zarobkowa, wykonywana we własnym imieniu i w sposób ciągły.

Deutsche Bank Polska Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie jest spółką prawa handlowego wpisaną do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem 22493. Przedmiotem działalności Banku jest m.in. pośrednictwo pieniężne oraz pozostała finansowa działalność usługowa.

Nie ulega zatem wątpliwości, że Bank posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu powoływanego powyżej art. 4 pkt 1 uokik. Tym samym Bank, przy wykonywaniu działalności gospodarczej, podlega rygorom określonym w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów i jego działania mogą być oceniane w aspekcie naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych.

Brak indywidualnego uzgodnienia postanowień umownych

W przypadku postępowania w sprawie stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia nie ma znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umowy. Prezes Urzędu nie badał w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorce umów i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy Bankiem a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana, ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był, zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Indywidualne

⁵ Na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r. poz. 1634)

negocjowanie może się bowiem odbywać jedynie w toku zawierania konkretnej umowy z konsumentem w indywidualnej sprawie i z założenia nie może dotyczyć kontroli abstrakcyjnej wzorca umownego⁶. Kontrola abstrakcyjna obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że Bank wprowadził oceniany wzorzec umowy do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z jego wykorzystaniem.

W ocenie Prezesa Urzędu, Bank posługuje się w niniejszym przypadku wzorcami umownymi - tabelami prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Bank. Zawarte w nich postanowienia są następnie inkorporowane do umowy na podstawie art. 384 § 1 kc.⁷

W doktrynie pod pojęciem wzorca umowy rozumie się przygotowane z góry przez proponenta, przed zawarciem umowy, postanowienia kształtujące treść stosunku prawnego wiążącego strony⁸. Wzorzec umowy składa się zatem ze zbioru postanowień o charakterze nienegocjowanym przez strony (czyli służy do jednostronnego kształtowania treści stosunków obligacyjnych) oraz przeznaczony jest do masowego stosowania przez podmiot, który wzorzec opracował⁹, gdyż zawiera powtarzalne klauzule, które uzupełniają treść zobowiązań powstałych z umów.

Podkreślenia wymaga, że stosownie do przepisu art. 3 ust. 2 Dyrektywy, warunki umowy zawsze zostaną uznane za niewynegocjowane indywidualnie, jeżeli zostały sporządzone wcześniej i konsument nie miał w związku z tym wpływu na ich treść, zwłaszcza jeśli zostały przedstawione konsumentowi w formie uprzednio sformułowanej umowy standardowej.

Główne świadczenia stron

W świetle przepisu art. 385¹ § 1 kc nie można uznać za niedozwolone tych postanowień umowy, które określają główne świadczenia stron, chyba że nie zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W związku z powyższym, przed przystąpieniem do badania samej abuzywności kwestionowanych postanowień umownych uprzednio wymagane jest stwierdzenie, że nie odnoszą się one do głównych świadczeń stron. Dopiero w przypadku uznania, że kwestionowane postanowienia regulują główne świadczenia stron, dla przypisania im cech abuzywności niezbędne jest rozważenie, czy zostały one sformułowane w sposób jednoznaczny, czy też nie.

Za główne świadczenia stron umowy kredytu, stosownie do postanowienia art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2019 r. poz. 2357, z późn. zm., dalej jako „Prawo bankowe”), należy uznać zobowiązanie kredytodawcy do oddania do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwoty środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel i zobowiązanie kredytobiorcy do korzystania z tej kwoty na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

⁶ Tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 maja 2016 r., sygn. akt VI ACa 222/15, dostępne: Lex nr 2152967

⁷ Należy przy tym wskazać, że postanowienia wzorców umów, które dotyczyły sporządzania przez banki opinii bankowych były wcześniej przedmiotem oceny sądów w ramach kontroli abstrakcyjnej. Wyrokiem z dnia 31 lipca 2012 r. wydanym w sprawie o sygn. akt XVII AmC 5180/11 Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone postanowienie umowne uznał postanowienie o treści: „Wydanie opinii bankowej o funkcjonowaniu rachunku za bieżący i poprzednie lata lub tylko za poprzednie lata: 50-100 zł” (postanowienie to zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod numerem 3808). Wyrokiem z dnia 31 lipca 2012 r. wydanym w sprawie o sygn. akt XVII AmC 5179/11 Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów za niedozwolone postanowienie umowne uznał postanowienie o treści: „Wydanie opinii bankowej o funkcjonowaniu rachunku za bieżący rok: 20-50 zł” (postanowienie to zostało wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone pod numerem 3820).

⁸ A. Rzetecka-Gil, Komentarz do art.384 Kodeksu cywilnego, dostępne: Lex

⁹ Z. Radwański, Zobowiązania - część ogólna, 2003, s. 142

Z kolei w odniesieniu do umowy pożyczki stosownie do przepisu art. 720 kc, za główne świadczenia stron umowy należy uznać świadczenie pożyczkodawcy polegające na przeniesieniu na własność biorącego (pożyczkobiorcy) określonej ilości pieniędzy i świadczenie pożyczkobiorcy polegające na zwrocie tej samej ilości pieniędzy.

W niniejszej sprawie zakwestionowane postanowienia umowne w ocenie Prezesa Urzędu nie określają głównych świadczeń stron umowy. Przedmiotowe postanowienia dotyczą bowiem zasad ustalania wysokości zastrzeżonej przez Bank na swoją rzecz opłaty za wydanie na wniosek klientów zaświadczeń/oświadczeń dotyczących kredytu jak również historii spłaty kredytu.

Kształtowanie praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami

W dotychczasowym orzecznictwie dotyczącym uznawania postanowień umowy za niedozwolone kluczowym orzeczeniem, powoływanym w uzasadnieniach wielu późniejszych wyroków, jest wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r.¹⁰

Sąd Najwyższy dokonał w nim wykładni art. 385¹ kc wskazując, że rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku. Obie formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają zakres określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków stron konsumenckiego stosunku obligacyjnego. W ujęciu proponowanym przez Sąd Najwyższy, wyznacznikiem dobrych obyczajów jest interes konsumenta w stosunku umownym z przedsiębiorcą.

W związku z tym, sprzeczne z dobrymi obyczajami są postanowienia umowne godzące w równowagę kontraktową stron, nierówno rozkładające prawa i obowiązki stron, przy czym ta nierówność ma dotyczyć praw i obowiązków słabszej strony, czyli konsumenta.

Należy przy tym ponownie zaznaczyć, że ustanowiony w art. 385¹ § 1 kc wymóg kształtowania praw i obowiązków konsumenta w sposób zgodny z dobrymi obyczajami implementuje regulację zawartą w art. 3 ust. 1 Dyrektywy 93/13, zgodnie z którą nieuczciwość postanowień umowy zachodzi, jeżeli postanowienia te stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta. Dokonujący natomiast wykładni przywołanego artykułu Dyrektywy Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazał, że dochowanie wymogu dobrej wiary z art. 3 ust. 1 Dyrektywy 93/13 sprowadza się do oceny, czy przedsiębiorca traktujący konsumenta w sposób sprawiedliwy i słuszny mógłby racjonalnie spodziewać się, że konsument przyjąłby takie postanowienie wzorca w drodze negocjacji indywidualnych¹¹.

W przypadku Banku należy dodatkowo wziąć pod uwagę, że powinien on działać również w zgodzie w obowiązującymi go normami środowiskowymi. Zgodnie z „Kodeksem Etyki Bankowej”¹², Bank w stosunkach z klientami i przy wykonywaniu czynności na rzecz klientów, powinien działać zgodnie z zawartymi umowami, w granicach dobrze pojętego interesu

¹⁰ Sygn. akt I CK 832/04

¹¹ Wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 marca 2013 r., C-415/11 *Mohamed Aziz v. Caixa d'Estalvis de Catalunya, Tarragona i Manresa (Catalunyacaixa)*

¹² Kodeks Etyki Bankowej (Zasady Dobrej Praktyki Bankowej) przyjęty na XXV Walnym Zgromadzeniu ZBP w dniu 18 kwietnia 2013 r.

własnego i z uwzględnieniem interesów klientów. Bank nie może przy tym wykorzystywać swego profesjonalizmu w sposób naruszający interesy Klientów (pkt 1.3). Do poszanowania ochrony interesów klientów odwołuje się także „Kanon Dobrych Praktyk Rynku Finansowego”¹³ rekomendowany przez Komisję Nadzoru Finansowego. Jedną z zasad wyrażonych w Kanonie jest ta, zgodnie z którą podmiot finansowy działa uczciwie i rozważnie, z poszanowaniem słusznego interesu klientów i dobra rynku finansowego, oraz nie nadużywa swojej dominującej pozycji wynikającej z przewagi zasobów, w tym kwalifikacji lub kompetencji osób działających w jego imieniu (pkt 1 Uczciwość).

W ocenie Prezesa Urzędu, dobrym obyczajem na gruncie niniejszej sprawy jest kształtowanie przez Bank treści postanowień umownych stosowanych we wzorcach umów (tabeli prowizji i opłat bankowych), w sposób zapewniający równomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków między stronami stosunku umownego oraz niewykorzystywanie przez przedsiębiorcę silniejszej pozycji poprzez ustanawianie warunków umownych niekorzystnych dla konsumentów.

Analizowane w niniejszym stanie faktycznym postanowienia umowne przyznają Bankowi uprawnienie do kształtowania opłaty za wydanie zaświadczeń/oświadczeń czy historię spłaty kredytu/pożyczki w oparciu o przyjęty przez Bank mechanizm jej ustalania, prowadzący w konsekwencji do jej multiplikacji. Stosownie bowiem do postanowień umowy, Bank uzależnia wysokość opłat od okresu, jakiego zaświadczenie/oświadczenie czy historia spłaty ma dotyczyć. Opłata rośnie wraz z każdym kolejnym rokiem bądź z każdym kolejnym rozpoczętym 12-miesięcznym okresem. W przypadku umów kredytów/pożyczek, w których okres ich obowiązywania jest wieloletni (w odniesieniu do umów kredytów/pożyczek hipotecznych - liczący nawet kilkadziesiąt lat), opłaty wyliczane w taki sposób mogą generować po stronie konsumenta bardzo duże obciążenie finansowe.

Możliwa jest zatem sytuacja, w której w odniesieniu do kredytu udzielonego w 2004 r., opłata za historię spłaty tego kredytu za okres 15-letni wyniesie 1600 zł i z każdym kolejnym rokiem jej wysokość będzie rosła (w przypadku kredytu spłacanego 25 lat, przy założeniu braku zmian wysokości opłaty i zasad jej naliczania, wyniosłaby ona 2600 zł). Dodatkowo należy zwrócić uwagę, że niejednokrotnie konsument potrzebuje nie jednego, ale kilku różnych zaświadczeń czy dokumentów potwierdzających różne fakty związane z wykonywaną umową (np. zaświadczenia o stanie zadłużenia, zaświadczenia o wypłatach transz czy zaświadczenia o zapłaconych odsetkach obok zaświadczenia o historii spłat), co dodatkowo generuje po jego stronie kumulujące się koszty. W przypadku, gdy opłata za kolejne uzyskiwane przez konsumenta zaświadczenie/dokument opiera się na zakwestionowanym w sentencji niniejszej decyzji mechanizmie jej ustalania - koszty te w sposób znaczący nawarstwiają się.

W tym miejscu należy zauważyć, że przygotowanie historii spłaty/zestawienia, które obejmowało będzie dane za okres dłuższy niż jeden rok, dla każdego kolejnych 12 miesięcy nie będzie czynnością porównywalną czasowo, a z pewnością nie tak absorbującą czasowo jak sporządzenie zestawienia za pierwszy okres. Pracownik zaangażowany w opracowanie dokumentów pewne dane (bez względu na to, za jaki okres żądany jest dokument) pozyskać i zweryfikować będzie musiał jednokrotnie. Bank jako profesjonalista w swej działalności powinien zoptymalizować proces wydawania przedmiotowych zaświadczeń w taki sposób, aby zminimalizować czas oraz nakład pracy niezbędny dla pozyskania wszelkich danych koniecznych dla wystawienia zaświadczenia, co z kolei wpłynęłoby na zmniejszenie kosztów ponoszonych przez konsumenta w związku z koniecznością uzyskania takiego zaświadczenia. Nie sposób bowiem uznać, że Bank - obsługujący znaczną liczbę klientów - z przedmiotowym problemem spotyka się po raz pierwszy. Nie sposób również nie oprzeć się wrażeniu, że

¹³ Uchwała Nr 99/08 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 18 marca 2008 r. w sprawie rekomendacji stosowania Kanonu Dobrych Praktyk Rynku Finansowego.

ustalenie tak wysokich opłat - wręcz zaporowych - za wydanie zaświadczenia, w rzeczywistości ma na celu wyłącznie zniechęcenie klientów do występowania do Banku o wystawienie tych zaświadczeń.

Należy wskazać, że wydanie zaświadczenia/oświadczenia nie jest „usługą”, o którą konsument mógłby się zwrócić do jakiegokolwiek banku, porównując wcześniej wysokość/sposób ustalenia opłaty naliczanej z tego tytułu. Będąc stroną umowy kredytu/pożyczki, określony dokument kredytobiorca może uzyskać jedynie w tym banku, z którym zawarł umowę. Należy więc uznać, że konsument, który zaciągnął kredyt w Banku, jest uzależniony od warunków narzuconych w tym zakresie przez Bank.

W tym miejscu należy także zwrócić uwagę na brak (bądź znaczne ograniczenie) możliwości wyliczenia/opracowania zestawienia historycznych danych samodzielnie przez konsumenta (przy czym, w przypadku samodzielnego opracowania zestawień/wyliczeń przez konsumenta, prawidłowość tych danych nigdy nie będzie potwierdzona przez Bank i może nie być tak samo precyzyjna jak ta, obliczona przy wykorzystaniu zasobów informatycznych Banku). W przypadkach kredytów hipotecznych denominowanych do CHF i innych walut obcych, przeliczenie to, z uwagi na konieczność odtwarzania wysokości kursu przyjmowanego przez Bank, stanowi dodatkowe (nadmierne) utrudnienie. Ponadto, nawet gdyby konsument samodzielnie dokonał przedmiotowych wyliczeń, nie jest przesądzone, na ile takie wyliczenia mogłyby następnie stanowić dowód we wszczętym przez konsumenta wobec Banku postępowaniu sądowym.

Jak przy tym wyjaśnił Bank, pewna grupa klientów (korzystająca z promocji „SuperFrank” czy „Superspread”) nie ma dostępu do tabel kursów walut, które byłyby publikowane przez Bank. Jednocześnie Bank - profesjonalista, pomimo posiadania odpowiedniej infrastruktury informatycznej, aktualnego znacznego zaawansowania systemów bankowości elektronicznej pod kątem technologicznym, w ramach udostępnianej bankowości elektronicznej nie daje możliwości automatycznego wygenerowania stosownych danych, w tym danych historycznych. Nakładanie na konsumenta, jako nieprofesjonalnego uczestnika rynku (nieposiadającego - tak jak Bank - odpowiednich narzędzi informatycznych i specjalistycznej wiedzy), obowiązku przeprowadzenia uciążliwych i licznych kalkulacji (o ile w ogóle są one możliwe - niejednokrotnie konsument, jak wskazano powyżej, nie będzie bowiem dysponował odpowiednimi danymi historycznymi sięgającymi do okresu często sprzed 10 czy 15 lat) w sytuacji, w której chciałby on zweryfikować dotychczasowy sposób wykonywania umowy przez Bank (np. na potrzeby złożenia pozwu do sądu), nie może być uznane za działanie zgodne z dobrym obyczajem.

W tym miejscu należy wskazać, że wydawanie przez banki oświadczeń czy zaświadczeń analogicznych do tych, za które opłata jest przedmiotem prowadzonego przed Prezesem Urzędu postępowania, jest powszechnym zwyczajem, jaki panuje na rynku. Oczywistym jest bowiem, że to Bank jako strona umowy, na której spoczywa obowiązek prowadzenia rozliczeń w związku z ustalaniem i pobieraniem od konsumenta oprocentowaniem, wysokością rat kredytu (w przypadku kredytów odnoszących się do walut obcych raty są dodatkowo przeliczane po określonym kursie), czy opłat związanych z zabezpieczeniem kredytu, dysponuje (a w każdym razie powinien dysponować) w swoich systemach informacjami dotyczącymi pełnej historii spłat wykonywanej umowy. W niniejszym przypadku należy uznać, że Bank wykonuje przyjęty również przez inne banki, a przez to powszechny na rynku wymóg przedstawiania konsumentom zaświadczeń i oświadczeń o spłacanych kredytach.

We wzorcach umów wykorzystywanych w obrocie z konsumentami, Bank - będąc ich autorem - przyznał konsumentom uprawnienie do otrzymywania stosownych zaświadczeń i oświadczeń, w tym dotyczących historii spłaty kredytu/pożyczki. Niemniej jednak, sposób, w jaki Bank ukształtował zasady kalkulacji opłaty z tego tytułu (istotnie ograniczając, a wręcz utrudniając konsumentom skorzystanie z tego uprawnienia) nie

pozwala na przypisanie działaniu Banku cech zachowania zgodnego z dobrymi obyczajami. Bank bowiem ograniczył jednocześnie możliwość skorzystania z powyższego uprawnienia - nie tyle poprzez odmowę wydania zaświadczeń, ale ukształtowanie mechanizmu pobierania za nie opłaty w sposób, który w konsekwencji generuje jej nadmierną wysokość. Część konsumentów bowiem mogła zrezygnować ostatecznie z występowania o wydanie przez Bank wnioskowanego przez nich zaświadczenia/historii spłaty kredytu po uzyskaniu od Banku informacji o wysokości należnej z tego tytułu opłaty.

Bank, co prawda, posiadał (i nadal posiada) w ofercie bezpłatny dla konsumenta wyciąg z historii rachunku kredytu (pożyczki), który jednak sporządzany był wyłącznie w walucie kredytu (pożyczki). Tym samym, w przypadku kredytów hipotecznych denominowanych do walut obcych (w związku z brakiem możliwości prezentowania na tym wyciągu wielkości wyrażonych w walucie polskiej, tj. po dokonanych przeliczeniach kursowych) pozbawiony był on podstawowej, niezwykle istotnej dla konsumenta funkcjonalności. Należy przy tym jednocześnie podkreślić, że wyciąg taki (obejmujący informacje o wypłatach transz oraz spłatach kredytu/pożyczki) konsument mógł otrzymać na podstawie złożonego wniosku, przy czym tabele prowizji i opłat obowiązujące w Banku przed datą 7 października 2019 r. nie zawierały stosownej informacji na temat możliwości uzyskania - bez opłat - tego typu wyciągu.

W konsekwencji konsumenci, którzy zaciągnęli tego typu kredyt (pożyczkę), i w większości zainteresowani byli uzyskaniem informacji dotyczących zaciągniętego kredytu (pożyczki) wyrażonej jednak w obu walutach (tj. walucie udzielenia oraz walucie wykorzystania i spłaty), a nadto uwzględniających zastosowane przez Bank kursy walutowe, zobowiązani byli do występowania o wydanie zaświadczenia zawierającego - zdaniem Banku - niestandardowe informacje (choć w aspekcie przeliczeniowym miały one charakter standardowy i powtarzalny). Tymczasem taki zindywidualizowany charakter wydawanych zaświadczeń/oświadczeń (oraz - zdaniem Banku - szeroki i szczegółowy zakres informacji, mających przy tym „historyczny charakter”), podkreślany przez Bank, miał stanowić m.in. uzasadnienie dla zwiększonego nakładu pracy wymaganego dla sporządzenia wydawanych w tym zakresie zaświadczeń/oświadczeń do kredytu.

Tymczasem standardem na rynku bankowym było (i jest nadal) wydawanie przez banki wystandaryzowanych w swojej zawartości treściowej zaświadczeń dla klientów, z uwagi na swoją masowość procedowanych przy tym w sposób z zasady zautomatyzowany, za które z reguły pobierana była przez banki opłata w stałej wysokości¹⁴.

Przyjęte natomiast przez Bank rozwiązanie w odniesieniu do procesu wystawiania wnioskowanych przez kredytobiorców oświadczeń/zaświadczeń/historii spłaty kredytu, z manualnym procesem gromadzenia i zestawiania niezbędnych w tym celu informacji i danych oraz manualnym procesem ich pobierania i rejestrowania, czasochłonnym i angażującym liczne grono pracowników Banku w różnych zespołach, a przez to generującym po stronie Banku znaczne koszty (rosnące wraz z wydłużaniem się okresu, za który wystawiane było zaświadczenie), przerzucane następnie w postaci stosownej opłaty na kredytobiorcę, prowadziło w istocie do rozkładu obciążeń i kosztów pomiędzy Bankiem i konsumentem niezgodnego z regułami etycznymi uczciwego i lojalnego postępowania w obrocie. Nie można bowiem w żadnym razie uznać, że zasadnym, uczciwym czy też

¹⁴ Przykładowo w roku 2018: za wydanie zaświadczenia do kredytu (np. zaświadczenia o posiadanym/spłaconym zobowiązaniu kredytowym, zaświadczenia o wysokości zadłużenia, zaświadczenia o kwocie zapłaconych odsetek, zaświadczenia o kosztach ubezpieczeń związanych z udzieleniem kredytu, zaświadczenia o wysokości oprocentowania kredytu) klienci innych banków zobowiązani byli często do zapłaty kwoty 50 zł (w innych przypadkach - w zależności od banku, a także rodzaju i zakresu wydawanego dokumentu - również 30, 40 zł, 60 zł, 65 zł, 100 zł, 140 zł bądź 150 zł); za historię spłaty kredytu - przykładowo: 50 zł, 150 zł lub 180 zł, za historię wypłat transz kredytu - przykładowo 50 zł bądź 100 zł; za wydanie dokumentu niestandardowego - przykładowo: 100 zł

rzetelnym jest obciążanie konsumenta kosztami prowadzonej działalności odbiegającymi *in minus* od przyjętych na rynku standardów postępowania, a wynikających wyłącznie z przyjęcia przez Bank określonego modelu działania (w szczególności rozwiązań technologicznych oraz organizacyjnych funkcjonujących w Banku) w tym zakresie.

Za naruszenie dobrych obyczajów Prezes Urzędu przyjmuje zatem w niniejszej sprawie tworzenie postanowień umownych uprawniających Bank do kształtowania opłaty za wydanie zaświadczeń/oświadczeń czy historię spłaty kredytu/pożyczki w oparciu o przyjęty przez Bank mechanizm jej ustalania, prowadzący w konsekwencji do jej multiplikacji.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

Dla uznania postanowienia wzorca umownego za niedozwolone w świetle art. 385¹ § 1 zd. 1 kc, niezbędne jest, by naruszenie równorzędności stron umowy prowadziło w konsekwencji do istotnego naruszenia interesów konsumenta (majątkowych bądź osobistych). Jak zostało przy tym wyżej wskazane, rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć jako nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 stycznia 2016 r.¹⁵, „ocena, czy dane postanowienie wzorca umowy, kształtując prawa i obowiązki konsumenta, „rażąco” narusza interesy konsumenta (art. 385¹ § 1 kc), uzależniona jest od tego, czy wynikająca z tego postanowienia nierównowaga praw i obowiązków stron (nierównowaga kontraktowa) na niekorzyść konsumenta jest istotna, znacząca. (...) Znacząca nierównowaga kontraktowa na niekorzyść konsumenta pozostaje sprzeczna z dobrymi obyczajami (wymogami dobrej wiary - por. art. 3 ust. 1 Dyrektywy 93/13), gdy można rozsądnie założyć, że kontrahent konsumenta, traktujący go w sposób sprawiedliwy i słuszny i uwzględniający jego prawnie uzasadnione roszczenia, nie mógłby racjonalnie się spodziewać, że konsument zaakceptowałby w ramach negocjacji klauzulę będącą źródłem tej nierównowagi”.

Należy przy tym zauważyć, że przesłanki uznania danego postanowienia za niedozwolone postanowienie umowne w postaci sprzeczności z dobrymi obyczajami oraz rażącego naruszenia interesów konsumentów, choć odrębne, są ze sobą ściśle powiązane. Jak zauważył bowiem Sąd Najwyższy - rażące naruszenie interesu konsumenta stanowi z reguły naruszenie dobrych obyczajów, choć nie zawsze zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco narusza ten interes.¹⁶

Na gruncie niniejszej sprawy rażące naruszenie dotyczy przede wszystkim interesów ekonomicznych konsumentów, bowiem zakwestionowane w niniejszej decyzji postanowienia umowne przyznają Bankowi uprawnienie do kształtowania opłaty za wydanie zaświadczeń/oświadczeń czy historię spłaty kredytu/pożyczki - poprzez przyjęty przez Bank mechanizm jej ustalania - na bardzo wysokim poziomie. W szczególności dotyczy to konsumentów posiadających w Banku kredyty hipoteczne (stanowiące ze swej natury zobowiązanie długoterminowe), zwłaszcza udzielone w walutach innych niż PLN (gdyż w ich przypadku zakres informacji przekazywanych przez Bank w bezpłatnym wyciągu okazywał się dla konsumentów niewystarczający), którzy - jak wynika z zebranego w sprawie materiału dowodowego - zobowiązani byli do zapłaty na rzecz Banku opłat z tytułu wydania zaświadczeń do kredytu, o które wnioskowali, w bulwersujących ich kwotach rzędu 1100 zł, 1250 zł, 1400 zł, a nawet 1950 zł.

¹⁵ Sygn. akt I CSK 125/15

¹⁶ Por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2010 r., I CSK 694/09

Bank wielokrotnie w trakcie prowadzonego postępowania wskazywał, że wysokość zakwestionowanych opłat odpowiada kosztom ponoszonym przez Bank z tytułu sporządzenia wnioskowanych przez konsumenta dokumentów (a w przypadku opłaty określonej w pkt I.A i I.E jest nawet od tych kosztów niższa).

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że wysokość zakwestionowanych opłat powinna pozostawać w korelacji z kosztami ponoszonymi przez Bank w związku z wykonywanymi czynnościami mającymi na celu wydanie takich zaświadczeń, z tym jednak zastrzeżeniem, że powinny być to koszty uzasadnione również z punktu widzenia standardów rynkowych w tym zakresie, a nie wynikające jedynie z przyjętej przez Bank polityki w zakresie sposobu realizowania opisanych czynności, odbiegającej w zasadniczy sposób od stosowanych przez inne banki wydające analogiczne zaświadczenia/historię spłaty kredytu.

Gdy bowiem - przykładowo - za wystawienie 10-letniej historii spłaty kredytu klient Banku zobowiązany był do uiszczenia opłaty w wysokości 1100 zł, inne banki (również posiadające portfele kredytów hipotecznych indeksowanych lub denominowanych do walut obcych) pobierały z tego tytułu nieporównywalnie niższe opłaty w wysokości 50 zł, 150 zł czy 180 zł. Natomiast za wystawienie zaświadczenia o zapłaconych odsetkach za okres 10-letni Bank pobierał opłatę w wysokości 500 zł, gdy tymczasem inne banki pobierały za wystawienie takich informacji opłaty w kwocie 30 zł, 50 zł, 60 zł bądź 100 zł.

Zdaniem Prezesa Urzędu, w niniejszej sprawie Bank, żądając wygórowanych opłat za wydanie zaświadczeń/oświadczeń/dokumentów związanych z wykonywaną umową, w rażąco nieuczciwy sposób traktuje kredytobiorców. W pewnych przypadkach (w odniesieniu do klientów kwestionujących prawidłowe wykonywanie umowy przez Bank), takie działanie w sposób skuteczny może utrudnić lub istotnie zniechęcać klientów do wejścia na drogę postępowania sądowego (lub polubownego). Brak dokładnych i potwierdzonych przez Bank (a więc stroną ewentualnego przyszłego sporu) informacji na temat historii spłat kredytu, w tym dokładnych wysokości wpłaconych kwot oraz sposobu, w jaki Bank dokonywał ich zarachowania, może powodować brak możliwości wyliczenia po stronie kredytobiorców prawidłowej wysokości żądania (wartości przedmiotu sporu) w ewentualnym sporze sądowym, narażając tym samym konsumentów na poniesienie kosztów w przypadku błędnego wyliczenia spornej kwoty. Co więcej, brak tych informacji może skutecznie uniemożliwić kredytobiorcom pełną i racjonalną ocenę zasadności wdania się w spór sądowy. Tym samym konsument, który skutecznie chce zakwestionować postanowienia wiążące go z Bankiem umowy kredytowej, znajduje się niejako w sytuacji faktycznego przymusu ubiegania się o przedmiotowe zaświadczenie, jeśli chce prawidłowo złożyć pozew.

Na gruncie niniejszej sprawy zastrzegana przez Bank wysokość opłat, wynikająca m.in. z zastosowanego mechanizmu ich naliczania, ocenić zatem należy jako naruszającą interesy konsumenta w sposób rażący.

Konkludując zatem - w niniejszej sprawie za naruszenie dobrych obyczajów Prezes Urzędu przyjmuje tworzenie postanowień umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron, zaś rażące naruszenie interesów jest wynikiem wprowadzenia daleko idącej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Działanie Banku rażąco narusza interesy konsumentów, gdyż zmuszeni są oni - chcąc uzyskać przedmiotowe zaświadczenie - ponosić opłaty w wysokości i na zasadach w znacznej mierze odbiegających od powszechnie stosowanych na rynku bankowym, co może przy tym wskazywać na brak uzasadnienia dla poziomu ponoszonych przez Bank w tym zakresie kosztów, skoro inne banki za taką samą czynność pobierają nawet kilkakrotnie niższe opłaty. W ocenie Prezesa Urzędu, ponoszone przez konsumenta koszty związane z uzyskaniem zaświadczeń/oświadczeń/historii spłaty kredytu powinny być ustalane w sposób, który nie będzie prowadził do generowania

nadmiernych kosztów po stronie konsumenta (co w efekcie może zniechęcać, czy wręcz uniemożliwiać, występowanie przez konsumentów na drogę postępowania sądowego). Bank, jako profesjonalista, powinien przy tym wystandaryzować w zakresie zawartości informacyjnej, jak również zautomatyzować w zakresie podejmowanych czynności, proces wydawania oferowanych konsumentom zaświadczeń¹⁷, zwłaszcza w przypadku posiadania znacznego portfela wieloletnich kredytów hipotecznych, w tym denominowanych do walut obcych. Brak odpowiednich narzędzi technologicznych (w szczególności informatycznych) w tym zakresie, czy też efektywnych procedur mających na celu uproszczenie czynności temu służących, jakkolwiek mogący być również efektem określonych decyzji biznesowych podejmowanych w Banku (także w zakresie w dużej mierze manualnego przygotowywania wydawanych oświadczeń i zaświadczeń), nie może jednak stanowić uzasadnienia do nieuprawnionego przerzucania na konsumentów kosztów prowadzenia przez Bank działalności gospodarczej, zwłaszcza w rozmiarze znacznie przekraczającym stosowane na rynku bankowym w tym zakresie standardy cenowe.

Zauważyć należy, że takie niezbędne uproszczenie, m. in. w zakresie wewnętrznych procesów zmierzających do przygotowania i udostępniania klientom żądanych przez nich dokumentów (zaświadczeń/oświadczeń), zostało w Banku wprowadzone dopiero po dokonanej wydzieleniu zorganizowanej części Banku do Santander Bank Polska S.A. i uproszczeniu struktury korporacyjnej Banku.

Należy przy tym podkreślić, że w ocenie Prezesa Urzędu, klauzule wyszczególnione w pkt I.A - I.E sentencji niniejszej decyzji posiadają treść normatywną w analogiczny sposób ujmującą prawa i obowiązki stron umowy. Choć zawarte są one w różnych wzorcach umownych (tabelach prowizji i opłat) wszystkie odnoszą się do opłat za wydawane przez Bank na wniosek kredytobiorcy/pożyczkobiorcy oświadczenia/zaświadczenia dotyczące zaciągniętego w Banku kredytu, kalkulowanych przy użyciu mechanizmu pozwalającego na zwiększanie/multiplikowanie opłaty z każdym kolejnym rozpoczętym 12-miesięcznym okresem (bądź rokiem podatkowym), za który wydawane jest dane oświadczenie/zaświadczenie. Z tego względu przedstawione powyżej uzasadnienie znajduje zastosowanie w odniesieniu do każdego ze wskazanych w pkt I sentencji decyzji postanowień umownych.

W związku z powyższym, w ocenie Prezesa Urzędu, postanowienia umowne określone w pkt I.A - I.E sentencji niniejszej decyzji kształtują prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy. Omawiane klauzule wprowadzają nieusprawiedliwioną dysproporcję praw na niekorzyść konsumentów. Analizowane postanowienia przyznają Bankowi uprawnienie do kształtowania opłaty za wydanie zaświadczeń/oświadczeń czy historię spłaty kredytu/pożyczki - poprzez przyjęty przez Bank mechanizm jej ustalania - na bardzo wysokim poziomie.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

Ustosunkowanie się do stanowiska Banku

Odnosząc się do argumentów prezentowanych przez Bank w toku postępowania, w pierwszej kolejności należy podkreślić, że autorem wzorców umownych jest sam Bank i to Bank przewidział możliwość uzyskania przez konsumentów zaświadczeń/oświadczeń. Przyznanie przez Bank możliwości uzyskania zaświadczeń przez konsumentów należałoby uznać za działanie zgodne z obowiązującym w tym zakresie na rynku bankowym dobrym obyczajem, gdyż odpowiada działaniu innych banków (tym samym brak takiego uprawnienia po stronie

¹⁷ Proces wystandaryzowania zawartości wystawianych przez Bank dokumentów został wprowadzony w Banku dopiero wraz z nową tabelą prowizji i opłat obowiązującą od dnia 7 października 2019 r.

konsumentów poczytywać należałoby za jego naruszenie). Przy czym przyznanie prawa żądania wydania zaświadczenia i jednocześnie ustalenie wysokości opłaty na wygórowanym, wręcz zaporowym poziomie, może niweczyć ten dobry obyczaj polegający na samym przyznaniu uprawnienia do uzyskania zaświadczenia, gdyż uprawnienie to w rzeczywistości ma charakter pozorny - w wielu przypadkach nie będzie realizowane przez konsumenta z uwagi na nadmierny koszt ekonomiczny. Ponadto należy wskazać, że przepis art. 462 kc został przez Prezesa Urzędu przywołany w uzasadnieniu postanowienia z dnia 3 sierpnia 2018 r. jedynie na marginesie i w żadnej mierze nie sposób uznać, że Prezes Urzędu to właśnie z tego przepisu wywodzić miałby podstawę prawną obowiązku wydawania przez Bank zaświadczeń wnioskowanych przez konsumentów.

Należy również wskazać, że Prezes Urzędu nie kwestionuje uprawnień Banku do pobierania przewidzianych w umowie prowizji i opłat z tytułu wykonywanych czynności bankowych oraz opłaty za wykonywanie innych czynności, wynikającego z przepisu art. 110 Prawa bankowego. Niemniej jednak Prezes Urzędu stoi na stanowisku, że swoboda Banku do kształtowania treści umowy w tym zakresie, w tym do arbitralnego ustalania wysokości opłat, nie może być nieograniczona. Ograniczenie stanowi bowiem z jednej strony praktyka obrotu, a z drugiej strony przepisy, które zakazują przedsiębiorcom takiego ukształtowania praw i obowiązków konsumentów, które byłoby sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco przy tym naruszałoby interesy konsumentów.

Odnosząc się do podnoszonej przez Bank kwestii możliwości określenia opłaty tymczasowej w postępowaniu sądowym (w przypadku braku możliwości wskazania przez konsumenta wartości przedmiotu sporu wobec braku uzyskania z Banku stosownego zaświadczenia dotyczącego zaciągniętego kredytu, w szczególności odnoszącego się do walut obcych) należy wskazać, że konieczność zastosowania przepisów o opłacie tymczasowej i ostatecznej (art. 15, 16, art. 20 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2020 r. poz.755)) powinna występować zupełnie wyjątkowo, gdyż ten model kształtowania wysokości opłat oznacza, że strony aż do zakończenia postępowania nie znają ostatecznej wysokości kosztów związanych z dochodzeniem roszczenia przed sądem. Jednocześnie, decyzja dotycząca braku możliwości ustalenia wartości przedmiotu sprawy należy do sądu. Tym niemniej należy podkreślić, że brak wydanego przez Bank zaświadczenia w ogóle nie pozwala konsumentowi na weryfikację swojej sytuacji faktycznej i prawnej w świetle ewentualnej zasadności wniesienia pozwu, co może zniechęcić go do tej czynności.

Na koniec należy wskazać, że zasady, na jakich ustalany jest poziom opłat przez Bank i ewentualnych kosztów z nimi związanych pozostaje bez istotnego znaczenia dla konsumentów, nie są oni bowiem w stanie zweryfikować tego, na ile opłaty te oddają rzeczywiste koszty wydania zaświadczeń/oświadczeń czy historii spłaty kredytu, a Bank takich informacji nie upublicznia.

W świetle zatem złożonego przez Bank wniosku o umorzenie postępowania, z uwagi na to, że zdaniem Prezesa Urzędu przesłanka bezprzedmiotowości postępowania w niniejszej sprawie nie wystąpiła, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt. I sentencji decyzji.

Ad II. Rozstrzygnięcie o środkach usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych

Zgodnie z art. 23b ust. 2 uokik w decyzji, o której mowa w ust. 1, Prezes Urzędu może określić środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a, w szczególności zobowiązać przedsiębiorcę do:

- 1) poinformowania konsumentów, będących stronami umów zawartych na podstawie wzorców, o których mowa w ust. 1, o uznaniu za niedozwolone postanowień tego wzorca - w sposób określony w decyzji;
- 2) złożenia jednokrotnego lub wielokrotnego oświadczenia o treści i w formie określonej w decyzji.

Zgodnie z art. 23b ust. 4 uokik, środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania niedozwolonych postanowień wzorca umowy powinny być proporcjonalne do wagi i rodzaju naruszenia oraz konieczne do usunięcia jego skutków.

Występowanie trwających skutków naruszenia zakazu stosowania niedozwolonych postanowień umownych musi przy tym mieć miejsce w momencie wydawania decyzji, co może zostać spełnione nie tylko w przypadku dalszego stosowania niedozwolonych postanowień, ale również, jeżeli przedsiębiorca - jak to ma miejsce w niniejszej sprawie - przed wydaniem decyzji (to jest od dnia 7 października 2019 r.) zaprzestał stosowania zakwestionowanych postanowień w brzmieniu określonym w pkt I.A-I.E. sentencji niniejszej decyzji, ale postanowienia te nadal wywołują skutki wobec konsumentów. Trwającym skutkiem naruszenia jest bowiem brak świadomości konsumentów, że zakwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia są wobec nich bezskuteczne - poinformowanie konsumentów ma zatem na celu uświadomienie im braku związania niedozwoloną klauzulą zgodnie z art. 385¹ § 1 kc, oraz umożliwienie podjęcia decyzji dotyczącej ewentualnego dochodzenia zwrotu opłat pobranych przez Bank na podstawie zakwestionowanych klauzul.

Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu nałożył w punkcie II sentencji decyzji środki usunięcia trwających skutków naruszenia zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych określonych w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.

W ocenie Prezesa Urzędu, adekwatne do wagi i rodzaju naruszenia, jak i konieczne do usunięcia jego trwających skutków, jest skierowanie do konsumentów m. in. będących stronami umów, których integralną częścią są wzorce, których postanowienia zostały uznane za niedozwolone, jasnego i zrozumiałego komunikatu zamieszczonego na stronie internetowej Banku o uznaniu wskazanych klauzul za abuzywne i skutkach stwierdzenia abuzywności. Dodatkowo komunikat ten, do konsumentów, którzy wystąpili o wydanie zaświadczenia/oświadczenia/historii spłat, o których mowa w postanowieniach wskazanych w pkt I.A-I.E niniejszej decyzji i z tytułu wydania takiego zaświadczenia/oświadczenia/historii spłat uiścili na rzecz Banku opłatę określoną w ww. postanowieniach, wysłany ma zostać również listem poleconym. Zdaniem Prezesa Urzędu, wykonanie tych środków zapewni konsumentom wiedzę odnośnie do faktu, że zachowanie przedsiębiorcy nie jest zgodne z prawem, a zakwestionowane przez Prezesa Urzędu postanowienia umowne są wobec nich bezskuteczne, co pozwoli konsumentom na dokonanie oceny ich sytuacji prawnej względem Banku, w szczególności w zakresie wynikających z tej decyzji skutków, co może przelożyć się na podjęcie przez nich odpowiednich działań na drodze reklamacyjnej lub sądowej (w postaci możliwości dochodzenia od Banku roszczeń w tym zakresie).

Dokonanie przez Prezesa Urzędu oceny postanowienia wzorca umowy w decyzji uznającej jego abuzywność, stanowi wiążące prawnie potwierdzenie braku związania konsumenta takim postanowieniem zawartym w wykonywanej przez niego umowie. Przesądzenie niedozwolonego charakteru postanowienia wzorca umowy stanowiące jednocześnie potwierdzenie tego faktu, pozwala na poinformowanie konsumentów o niewiążącym charakterze postanowienia zawartego w ich umowach. W ten sposób stworzone zostają warunki do wywodzenia roszczeń poszczególnych konsumentów.

Szerokie rozpowszechnienie oświadczenia o przedmiocie rozstrzygnięcia i wynikających z jego uprawomocnienia się skutkach na stronie internetowej Banku, spełni zarówno funkcję

edukacyjną wobec konsumentów, jak i funkcję prewencyjną wobec innych przedsiębiorców. Dodatkowo, publikacja komunikatu na stronie internetowej Banku będzie stanowić czytelną i jednoznaczną informację dla przedsiębiorców, że nieakceptowana jest sytuacja, w której przedsiębiorcy tworzą postanowienia wzorców umów, które godzą w równowagę kontraktową stron tego stosunku umownego.

Mając na uwadze powyższe, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt II sentencji niniejszej decyzji.

Ad III. Rozstrzygnięcie o karze pieniężnej

Zgodnie z przepisem art. 106 ust. 1 pkt 3a uokik, Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10 % obrotu osiągniętego w roku obrotowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie, dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 23a ustawy.

Z powołanego przepisu wynika, że kara pieniężna za naruszenie zakazu stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 kc, ma charakter fakultatywny. O tym, czy w konkretnej sprawie zasadne jest nałożenie kary pieniężnej decyduje, w ramach uznania administracyjnego, Prezes Urzędu.

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu uznał za zasadne skorzystanie z przysługującego mu na mocy przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów uprawnienia do nałożenia kary pieniężnej na Bank za stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

Prezes Urzędu, uznając za zasadne nałożenie kary na Bank, kierował się założeniem, że sankcja ta musi spełniać zarówno funkcję represyjną, jak i prewencyjną. Nałożenie kary pieniężnej służyć będzie zatem jako środek odstrasżający Bank od stosowania niedozwolonych postanowień wzorców umów w przyszłości (prewencja indywidualna). Rozstrzygnięcie o karze ma również być sygnałem dla innych profesjonalnych uczestników rynku usług finansowych, że tego typu klauzule nie mogą być stosowane pod rygorem sankcji finansowej (prewencja ogólna). Kara pieniężna spełni również funkcję represyjną - będzie stanowić dolegliwość dla Strony niniejszego postępowania uzasadnioną stwierdzeniem naruszenia interesów konsumentów.

Należy zwrócić uwagę, że przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie określają przesłanek, od których uzależnione byłoby podjęcie decyzji o nałożeniu kary. Ustawodawca wskazał jedynie w art. 111 uokik te okoliczności, które Prezes Urzędu ma obowiązek uwzględnić decydując o wymiarze kary pieniężnej. Są to w szczególności: okoliczności naruszenia przepisów ustawy, uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także: okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia przepisów ustawy, przy czym stopień naruszenia Prezes Urzędu ocenia biorąc pod uwagę okoliczności dotyczące natury naruszenia oraz działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia (art. 111 ust. 1 pkt 1 uokik).

Stosownie do art. 111 ust. 2 uokik, ustalając wysokość kar pieniężnych, Prezes Urzędu bierze również pod uwagę okoliczności łagodzące lub obciążające, które wystąpiły w sprawie.

Nieumyślność naruszenia

Zgodnie z art. 106 ust. 1 uokik kara pieniężna może być nałożona, gdy do naruszenia przepisów tej ustawy doszło choćby nieumyślnie. W świetle obowiązujących przepisów prawa, stwierdzenie nawet nieumyślnego naruszenia ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów daje zatem podstawę do nałożenia kary pieniężnej. Ocena zgromadzonego w niniejszej sprawie materiału dowodowego wskazuje na nieumyślne naruszenie przez Bank zakazu określonego w art. 23a uokik.

W niniejszej sprawie brak jest dowodów wskazujących na to, że Bank miał lub musiał mieć świadomość niedozwolonego charakteru stosowanych postanowień umownych. Niemniej jednak podkreślenia wymaga, że na profesjonalnych uczestnikach rynku spoczywa obowiązek dochowania należytej staranności przy ocenie zgodności ich działań z obowiązującymi przepisami prawa. Bank bez wątplenia posiada zasoby finansowe, kadrowe i ekonomiczne pozwalające na konstruowanie treści wzorców umów z poszanowaniem słusznego interesu konsumentów. Przedsiębiorca ustalając treść wzorców umów wykorzystywanych w relacjach z konsumentami powinien dokonać analizy i weryfikacji zawartych w nich postanowień pod kątem możliwości kształtowania praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszający ich interesy. Z tego względu, w ocenie Prezesa Urzędu, zachowanie Banku było efektem niedołożenia przez niego należytej staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego uczestnika obrotu gospodarczego.

Mając na uwadze wskazane powyżej okoliczności, Prezes Urzędu uznał, że naruszenie dokonane przez Bank, określone w pkt. I sentencji niniejszej decyzji, nie było umyślne.

Zasady kalkulacji kary

Stosownie do przepisu art. 106 ust. 3 pkt 1 uokik obrót, o którym mowa w art. 106 ust. 1 uokik, oblicza się jako sumę przychodów wykazanych w rachunku zysków i strat - w przypadku przedsiębiorcy sporządzającego taki rachunek na podstawie przepisów o rachunkowości.

Podstawą obliczenia wysokości kary w niniejszym postępowaniu stanowi potwierdzony rachunkiem zysków i strat obrót Banku osiągnięty w 2019 r., który wyniósł [***].

Ustalenie wysokości kary pieniężnej ma charakter wieloetapowy. Ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej, należy uwzględnić w szczególności okoliczności naruszenia przepisów ustawy, uprzednie naruszenie przepisów ustawy, a także okres, stopień oraz skutki rynkowe naruszenia. Na tej podstawie ustalona zostaje kwota bazowa. W dalszej kolejności należy rozważyć, czy w sprawie występują okoliczności obciążające i łagodzące oraz jaki powinny mieć wpływ na wysokość kary.

Okoliczności naruszenia przepisów ustawy

Okoliczności naruszenia zostały już szczegółowo opisane w poprzedniej części uzasadnienia niniejszej decyzji. Zakwestionowane przez Prezesa Urzędu działanie Banku polegało na stosowaniu we wzorcach umów - Tabelach prowizji za czynności bankowe i opłat za inne czynności wykonywane przez Deutsche Bank Polska S.A. - niedozwolonych postanowień umownych.

Uprzednie naruszenie

Należy wskazać, że zgodnie z przepisem art. 111 ust. 1 uokik, Prezes Urzędu, ustalając wysokość nakładanej kary pieniężnej, uwzględni m.in. uprzednie naruszenie przepisów ustawy. Dotychczas Prezes Urzędu wydał decyzję w sprawie stosowania przez Bank praktyki

naruszającej zbiorowe interesy konsumentów (nr RBG - 4/2018 z dnia 13 marca 2018 r.), w której uznał za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów działanie Banku polegające na informowaniu konsumentów, którzy są stroną umowy o usługę płatniczą oraz posiadają dostęp do systemu bankowości elektronicznej db easyNET i nie zmienili domyślnej formy przesyłania powiadomień, o proponowanych zmianach warunków umowy o usługę płatniczą w trakcie jej trwania wyłącznie za pomocą wiadomości elektronicznych przesyłanych w ramach systemu bankowości elektronicznej, które nie stanowią trwałego nośnika informacji w rozumieniu art. 2 pkt 30 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych, co stanowi naruszenie obowiązku o którym mowa w art. 29 ust. 1 i 3 w zw. z art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych i w konsekwencji narusza art. 24 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 15 września 2016 r.

Treść powyższej decyzji dostępna jest na stronie internetowej UOKiK pod adresem: www.uokik.gov.pl.

Okres stosowania

Bank stosował postanowienia uznane za abuzywne w pkt I.A - I E niniejszej decyzji w zakwestionowanym brzmieniu do dnia 6 października 2019 r. W związku z powyższym, okres ich stosowania, przekraczający rok, należy uznać za długotrwały.

Stopień i skutki rynkowe naruszenia (z uwzględnieniem okoliczności dotyczących natury naruszenia oraz działalności przedsiębiorcy, która stanowiła przedmiot naruszenia)

W ocenie Prezesa Urzędu, stopień naruszenia przez Bank przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów należy ocenić jako umiarkowany. Istotą zachowania Banku jest działanie polegające na wykorzystaniu silniejszej pozycji poprzez stosowanie we wzorcach umów niedozwolonych postanowień umownych oraz w konsekwencji wprowadzenie daleko idącej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumentów. Należy jednocześnie mieć na uwadze, że kwestionowane postanowienia umowne mogą dotyczyć umów kredytów i pożyczek hipotecznych, w tym odnoszących się do walut obcych, które zawierane są na długie okresy (20 czy 30 lat), a kwestionowane postanowienie odnosi się do zaświadczeń/oświadczeń czy historii spłaty, których uzyskanie przez konsumenta możliwe jest jedynie od Banku, będącego stroną zawartej umowy. Nie może ulegać wątpliwości, że opisane zakłócenie równowagi stron umowy w sposób rażąco narusza ekonomiczny interes konsumentów. Należy również mieć na uwadze, że Bank - jako profesjonalista postrzegany przez konsumentów jako instytucja zaufania publicznego - w stosunkach z konsumentami powinien działać w sposób niewykorzystujący swojej silniejszej pozycji oraz dbać o równomierne rozłożenie uprawnień i obowiązków stosunku umownego.

Dokonując oceny wagi naruszenia, Prezes Urzędu zamierza uwzględnić okoliczność, że postanowienia umowne stosowane przez Bank godzą przede wszystkim w interesy ekonomiczne konsumentów. Jak już zostało wskazane, na mocy kwestionowanych klauzul Bank przyznaje sobie uprawnienie do pobierania opłat za wydanie zaświadczeń/oświadczeń czy historii spłaty kredytu/pożyczki - poprzez przyjęty mechanizm ustalania tej opłaty uzależniający wysokość opłat od długości okresu, którego dokument dotyczy - na bardzo wysokim poziomie. Z drugiej strony - brak uiszczenia przez konsumenta tak skalkulowanej przez Bank opłaty skutkuje niemożliwością uzyskania z Banku wnioskowanego zaświadczenia czy historii spłaty kredytu. Konsekwencją stosowania przez Bank niedozwolonych postanowień mógł być zatem również brak możliwości skorzystania przez część konsumentów z zaświadczenia wydawanego przez Bank w odniesieniu do zaciągniętego przez nich kredytu (w szczególności kredytu hipotecznego udzielonego w walucie innej niż PLN) z uwagi na

rezygnację z wnioskowanego zaświadczenia czy historii spłaty kredytu wobec ustalenia należnej z tego tytułu dla Banku opłaty w zaporowej dla części konsumentów wysokości.

Przy ustalaniu wymiaru kary Prezes Urzędu wziął po uwagę również łączną kwotę opłat pobranych przez Bank w okresie od 17 kwietnia 2016 r. do dnia 6 października 2019 r. za zaświadczenia/oświadczenia/historię spłaty kredytu i pożyczki, o których mowa w pkt I.A - I.E sentencji niniejszej decyzji, w wysokości ponad [***] zł (z czego [***] opłat w jednostkowej kwocie powyżej [***] zł).

Wyliczenie kwoty bazowej kary

Mając na względzie przedstawione powyżej okoliczności, Prezes Urzędu ustalił kwotę bazową kary na [***] obrotu osiągniętego przez Bank w 2019 r.

Bank osiągnął w 2019 r. obrót w wysokości [***] zł, a zatem kwota bazowa kary wynosi 4 913 850 zł.

Okoliczności łagodzące i obciążające

Zgodnie z przepisem art. 111 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 111 ust. 3 pkt 1 lit. a-d uokik, okolicznościami łagodzącymi są w szczególności: dobrowolne usunięcie skutków naruszenia, zaniechanie stosowania zakazanej praktyki przed wszczęciem postępowania lub niezwłocznie po jego wszczęciu, podjęcie z własnej inicjatywy działań w celu zaprzestania naruszenia lub usunięcia jego skutków oraz współpraca z Prezesem Urzędu w toku postępowania, w szczególności przyczynienie się do szybkiego i sprawnego przeprowadzenia postępowania. Wśród zamkniętego katalogu okoliczności obciążających art. 111 ust. 4 pkt 2 ustawy wymienia: znaczny zasięg terytorialny naruszenia lub jego skutków, znaczne korzyści uzyskane przez przedsiębiorcę w związku z dokonanym naruszeniem, dokonanie uprzednio podobnego naruszenia oraz umyślność naruszenia.

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu nie zidentyfikował ani okoliczności łagodzących, ani okoliczności obciążających.

Obliczenie kary

W związku z tym, nałożona na Bank kara wynosi 4 913 850 zł (słownie: cztery miliony dziewięćset trzysta osiemset pięćdziesiąt złotych), co stanowi [***] obrotu osiągniętego przez Bank w 2019 r. i [***] maksymalnej kary, która mogłaby zostać nałożona na Bank na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 3a uokik.

Podsumowanie

Nakładając niniejszą decyzją karę pieniężną za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Prezes Urzędu kierował się przestankami wskazanymi w art. 106 oraz art. 111 uokik. Kara w powyższej wysokości jest w ocenie Prezesa Urzędu adekwatna do okresu, stopnia oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu wziął pod uwagę, że kara ta spełni funkcję prewencyjną (zarówno w ujęciu ogólnym, jak i indywidualnym) oraz funkcję represyjną.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt III sentencji niniejszej decyzji.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w pkt III sentencji niniejszej decyzji.

Zgodnie z przepisem art. 112 ust. 2 i 3 uokik, karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na rzecz Funduszu Edukacji Finansowej na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Koszty postępowania

Zgodnie z przepisem art. 80 uokik, Prezes Urzędu rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. Jednocześnie zgodnie z przepisem art. 77 ust. 1 uokik, jeżeli w wyniku postępowania Prezes Urzędu stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z przepisem art. 263 § 1 kpa, do kosztów postępowania zalicza się koszty podróży i inne należności świadków i biegłych oraz stron w przypadkach przewidzianych w art. 56 kpa, a także koszty spowodowane oględzinami na miejscu, jak również koszty doręczania stronom pism urzędowych. Zgodnie z przepisem art. 264 § 1 kpa, jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustali w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

W wyniku przeprowadzonego postępowania, Prezes Urzędu w pkt I sentencji niniejszej decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną ze Stroną postępowania. W związku z powyższym, postanowiono obciążyć Stronę postępowania kosztami postępowania w wysokości 97,80 zł (słownie: dziewięćdziesiąt siedem złotych osiemdziesiąt groszy). Koszty niniejszego postępowania określone w pkt IV sentencji niniejszej decyzji Bank obowiązany jest wpłacić w terminie 14 dni od uprawomocnienia się niniejszej decyzji, na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Wobec powyższego, Prezes Urzędu orzekł jak w sentencji niniejszej decyzji.

Pouczenie

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 uokik w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, z późn. zm.) od niniejszej decyzji przysługuje Stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie miesiąca od dnia jej doręczenia, które wnosi się za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt IV niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 479³² § 1 Kodeksu postępowania cywilnego, przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 755), odwołanie od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie stałej w kwocie 1 000 zł. Z kolei,

zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 9 w związku z art. 32 ust 2 tej ustawy, zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów podlega opłacie w kwocie 500 zł.

Zgodnie z art. 103 ust. 1 i ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie. Spółka handlowa powinna wykazać także, że jej wspólnicy albo akcjonariusze nie mają dostatecznych środków na zwiększenie majątku spółki lub udzielenie spółce pożyczki.

Zgodnie z art. 105 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów sądowych należy zgłosić na piśmie lub ustnie do protokołu w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

Stosownie do treści art. 117 § 1, § 3 i § 4 Kodeksu postępowania cywilnego, strona zwolniona przez sąd od kosztów sądowych w całości lub części, może domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego. Osoba prawna lub inna jednostka organizacyjna, której ustawa przyznaje zdolność sądową, niezwolniona przez sąd od kosztów sądowych, może się domagać ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, jeżeli wykaże, że nie ma dostatecznych środków na poniesienie kosztów wynagrodzenia adwokata lub radcy prawnego. Wniosek o ustanowienie adwokata lub radcy prawnego strona zgłasza wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych lub osobno, na piśmie lub ustnie do protokołu, w sądzie, w którym sprawa ma być wytoczona lub już się toczy.

z up. PREZESA
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów
ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Ochrony Zbiorowych Interesów
Konsumentów
Artur Zwaliński

Otrzymuje:

1. [***]
2. a/a